

การถ่ายภาพยนตร์สารคดี "ตองห่อ่ง"

นาย จัตร์คณีย์ เกาประโคน

ศึกษาปริญญาตรีที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ศึกษาปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยศิลปากร

ศึกษาปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2556 - 2557

การผลิตภาพยนตร์สารคดี “ สONGห้อง ”
DOCUMENTARY FILM PRODUCTION “ Esan kite ”

นาย จัตรีดนัย เกาประโคน

ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาภาพยนตร์และวิดีโอ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2556

ใบอนุญาตศิลปนิพนธ์

การผลิตภาพยนตร์สารคดี “สองห้อง ”

DOCUMENTARY FILM PRODUCTION “ Esan kite ”

นาย ฉัตรดนัย เกาประโคน

Mr.CHATDANAI KAOPRAKHON

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาภาพยนตร์และวิดีโอ

อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์.......... วันที่ 10 มิ.ย. 57

(อาจารย์วิศศักดิ์ รักใหม่)

หัวข้อศิลปนิพนธ์	การผลิตภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “สองห้อง” DOCUMENTARY FILM PRODUCTION “Esan kite”
ชื่อ	นายฉัตรดนัย เกาประโคน
สาขาวิชา	ภาพยนตร์และวิดีโอ
คณะ	สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา	2556
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์วิศศักดิ์ รักใหม่

บทคัดย่อ

ในประเทศไทยมีว่าวมากมายหลายชนิด แต่ละภูมิภาคก็จะมีว่าวที่รูปทรงไม่เหมือนกันด้วยเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้เป็นเรื่องราวของว่าวแอกอีสานในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีการจัดการแข่งเป็นประจำทุกปีมาอย่างยาวนาน โดยภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้บอกเล่าเรื่องราวของนายณรงค์ อุไรเขเป็นผู้มีชื่อเสียงเรื่องการทำว่าวแอกอีสานและได้รับรางวัลทุกปี เรื่องราวทั้งหมดถูกบันทึกตั้งแต่เริ่มมีการจัดเตรียมว่าวเพื่อที่จะลงแข่งจนถึงช่วงเวลาการแข่งขัน โดยการเล่าเรื่องทั้งหมดจะออกมาจากประสบการณ์และความรู้สึกของตัวเองที่ได้บันทึกเรื่องช่วงเวลาเหล่านั้นไว้เพื่อเผยแพร่ให้ผู้คนทั่วไปได้รู้เรื่องราวของว่าวแอกอีสานและประเพณีประจำจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีมาอย่างยาวนาน

กิตติกรรมประกาศ

ศิลปินพจน์เรื่องนี้ข้าพเจ้าได้รับแรงบันดาลใจจากการสัมผัสและผ่านเข้าไปเรียนรู้ชีวิต
ของคนทีเล่นว่าวเอกอีสานในจังหวัดบุรีรัมย์

ขอบพระคุณ คณาจารย์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาภาพยนตร์และวิดีโอทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

ขอบพระคุณ พ่อและแม่ ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนตลอดมา

ขอบพระคุณนายณรงค์ อุไรแจและนางเฉลียว อุไรเจ้าของเรื่องราวในสารคดีชุดนี้

ขอบคุณเพื่อนๆนิเทศศิลป์จาก28 ที่คอยสนับสนุนและเอื้อเฟื้อตลอดมา

ขอบคุณรุ่นน้องที่มาช่วยเหลือแปลภาษาอังกฤษ

นายฉัตรดนัย เกาประโคน

ตุลาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญภาพประกอบ	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของโครงการ	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ	1
ขอบเขตของโครงการ	1
ลักษณะของโครงการ.....	2
แนวทางการบรรลุเป้าหมาย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
2 การศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล	3
ข้อมูลชีวิตคนต้นเรื่อง	4
ข้อมูลว่าเอกอีสานและมหกรรมว่าอีสานบุรีรัมย์.....	5
องค์ประกอบสำคัญของภาพยนตร์สารคดี	12
ข้อมูลและต้นแบบด้านศาสตร์การเล่าเรื่องและการถ่ายทำ.....	15
เชิงอรรถท้ายบทที่ 2.....	18
3 การเขียนบทภาพยนตร์สารคดี	19
สรุปแนวทางของภาพยนตร์.....	19
สรุปการวางโครงเรื่องภาพยนตร์สารคดี	20
โครงเรื่องขยายภาพยนตร์สารคดี"สองห้อง".....	21
บทภาพยนตร์สารคดี	24

	Shooting script ภาพยนตร์สารคดี"สองห้อง".....	26
4	ขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์สารคดี.....	31
	ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำ.....	31
	การแยกลำดับและขั้นตอนในการถ่ายทำ.....	31
	การวางแผนงานก่อนการถ่ายทำ.....	32
	ขั้นตอนการถ่ายทำ.....	33
	ขั้นตอนหลังการถ่ายทำภาพยนตร์.....	39
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	49
	ปัญหาในขั้นตอนก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์.....	49
	การค้นคว้าและหาข้อมูล.....	50
	สถานที่ในการถ่ายทำ.....	50
	ปัญหาเรื่องอุปกรณ์การถ่ายทำ.....	50
	ปัญหาเรื่องการทำ.....	50
	งบประมาณทั้งหมด.....	51
	ปัญหาด้านการติดต่อ.....	51
	บทส่งท้าย.....	51
	ข้อเสนอแนะ.....	52
	บรรณานุกรม.....	53
	ประวัติผู้เขียน.....	54

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพจากภาพยนตร์สารคดีสั้นเรื่อง Total Bangkok.....	15
2	ภาพจากภาพยนตร์สารคดีสั้นเรื่อง Total Bangkok.....	16
3-4	ภาพจากภาพยนตร์สารคดีสั้นเรื่อง Total Bangkok.....	17
5-6	ภาพสถานที่บ้านลุงณรงค์.....	36
7-9	ภาพสถานที่ทุ่งนาหลังหมู่บ้าน.....	37
10	ภาพสถานที่สนามกีฬาห้วยราช.....	38
11-15	ภาพตัวอย่างบางส่วนในภาพยนตร์สารคดี.....	40
16-20	ภาพตัวอย่างบางส่วนในภาพยนตร์สารคดี.....	41
21-25	ภาพตัวอย่างบางส่วนในภาพยนตร์สารคดี.....	42
26-30	ภาพตัวอย่างบางส่วนในภาพยนตร์สารคดี.....	43
31-35	ภาพตัวอย่างบางส่วนในภาพยนตร์สารคดี.....	44
36-40	ภาพตัวอย่างบางส่วนในภาพยนตร์สารคดี.....	45
41-45	ภาพตัวอย่างบางส่วนในภาพยนตร์สารคดี.....	46
46-50	ภาพตัวอย่างบางส่วนในภาพยนตร์สารคดี.....	47
51-55	ภาพตัวอย่างบางส่วนในภาพยนตร์สารคดี.....	48

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางบทภาพยนตร์สารคดี.....	24
2	ตารางShooting script ภาพยนตร์สารคดี.....	26
3	ตารางการถ่ายทำ.....	34

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ว่าวแอกอีสานอยู่คู่กับชาวบ้านในแถบอีสานมาอย่างยาวนานสืบเนื่องมาจากการนำว่าวแอกมาใช้ในพิธีกรรมในการเก็บเกี่ยวข้าวในฤดูเกี่ยวข้าวจนกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ และในจังหวัดบุรีรัมย์ได้มีการจัดแข่งขันและประกวดว่าวแอกอีสานเป็นประจำทุกปีเรื่อยจนถึงปัจจุบัน คนที่ทำว่าวเข้ามาลงแข่งก็มีเยอะขึ้นเรื่อยๆทุกปีและมีคนที่ร่วมงานมากมายหลากหลายชิ้น ไม่ว่าจะเป็นชาวต่างชาติหรือคนไทยเองก็ตามที่ว่าวของตนเองมาร่วมโชว์ในงานด้วย

และตัวของกระผมเองเป็นหนึ่งในคนที่เคยสัมผัสและรับรู้ความสนุกความของการเล่นว่าวและงานว่าวที่นี้มาอย่างยาวนาน โดยสารคดีชุดนี้จะได้มุ่งเน้นการให้ความรู้มากขึ้น แต่จะมุ่งเน้นความรู้สึกและวิถีชีวิตของคนเล่นว่าวที่มีมาอย่างยาวนาน กระผมไม่สามารถจะเล่าเรื่องให้คนฟังรู้สึกในแบบที่ผมรู้สึกได้ แต่กระผมอยากให้เห็นที่ดูรู้สึก อย่างที่กระผมมีความรู้สึกกับว่าวด้วยการชมสารคดีชุดนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาการทำภาพยนตร์สารคดี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการกำกับและการเล่าเรื่องภาพยนตร์สารคดี ของผู้กำกับ เป็นเอก รัตนเรือง จากสารคดีเรื่อง Total Bangkok
3. เพื่อศึกษาการถ่ายภาพในแบบภาพยนตร์สารคดีที่ใช้เทคนิคการถ่ายทำที่ส่งผลต่อการรับรู้และการทำความเข้าใจว่า สิ่ง que เห็นอยู่นั้นคือความเป็นจริงที่จะต้องบันทึกทันทีทำให้เชื่อว่าสิ่งที่เห็นอยู่นั้นไม่ได้เกิดจากการวางแผนไว้ล่วงหน้า

ขอบเขตของโครงการ

การผลิตภาพยนตร์สารคดีว่าวอีสานเรื่อง"สองห้อง"ความยาวประมาณ30นาที
ถ่ายทำด้วยระบบดิจิทัล

ลักษณะของโครงการ

เป็นโครงการที่ศึกษาการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดีชีวิตของลุงณรงค์ อุไรแห่ที่มีความ
ผูกพันกับว่าวแอกอีสานให้ทุกคน ได้รู้ว่าจะได้นำว่าวมาลงแข่งต้องทำอะไรบ้างรวม ไปถึง
บอกเล่าบรรยากาศของงานมหกรรมว่าวอีสานของจังหวัดบุรีรัมย์

แนวทางการบรรลุเป้าหมาย

1. ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตของลุงณรงค์ อุไรแห่เกี่ยวกับว่าวแอกอีสาน โดยการ
สอบถามข้อมูลประวัติความเป็นมา
2. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอุปกรณ์การถ่ายทำเช่นกล้องและเลนส์ อุปกรณ์บันทึกเสียงที่
เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีลมพัดรบกวนตลอดเวลา ด้วยวิธีลงพื้นที่การถ่ายทำเพื่อทดลองคุณภาพ
และหาเทคนิคการแก้ปัญหาก่อนทำการถ่ายทำจริง
3. ศึกษาการติดต่อและเรียบเรียงภาพยนตร์สารคดี จากการดูและสังเกตในภาพยนตร์สาร
คดี Total Bangkok

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อได้เข้าถึงกระบวนการถ่ายทำและกำกับภาพยนตร์สารคดี
2. เพื่อตีแผ่วิถีชีวิตของคนที่มีความผูกพันกับว่าวแอกอีสานมาอย่างยาวนาน
3. เพื่อบอกเล่าบรรยากาศของงานมหกรรมว่าวอีสานของจังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

การค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูล

การค้นคว้าข้อมูล

ภาพยนตร์สารคดี คือ การนำเอาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงมานำเสนอ โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ ดังนั้นเมื่อคิดจะเขียน “สารคดี” จะต้องคำนึงถึงข้อมูลและวิธีการนำเสนอ สารคดีไม่อาจปั้นแต่งเรื่องราวหรือสร้างตัวละครขึ้นมาเองตามจินตนาการของผู้เขียน บทได้เหมือนกับบทภาพยนตร์ ละคร หรือนวนิยาย แต่สารคดีก็ไม่ได้มีแบบแผนเหมือนแบบเรียนที่จะต้องนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นแบบแผนตรงไปตรงมาเป็นลำดับขั้นตอนครบกระบวนการ

สารคดีเป็นสื่อหนึ่งของความบันเทิง หากแต่เป็นความบันเทิงที่สอดแทรกสาระความรู้ควบคู่ไปด้วยกัน ผู้เขียนสารคดีจึงต้องตระหนักว่าจะสร้างสรรค์ด้วยกลยุทธ์หรือวิธีใดได้บ้าง หรือจะร้อยเรียงข้อมูลความรู้อย่างไรให้ผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ชม ได้รับอรรถรสเพลิดเพลินจากการได้รับรู้ผลงานสารคดีของเรา

สารคดีควรมีมิติครบทั้งกว้าง ยาว ลึก และควรถึงพร้อมด้วยข้อมูลทางกายภาพและข้อมูลทางจินตภาพ เพื่อให้ผู้อ่าน ผู้ฟัง และผู้ชม ได้ทั้งสาระความรู้และแง่คิดเป็นทัศนคติเชิงสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์กลวิธีการนำเสนอ ในบางครั้งจึงอาจใช้วิธีแบบเรื่องสั้นและนวนิยาย เช่น มีตัวละคร มีการหักมุมจบ มีการทิ้งปริศนาให้ผู้อ่านได้ขบคิด ใช้รูปธรรมอธิบายนามธรรม ใช้ก่อนกรวดอธิบายพื้นภาพ ฯลฯ แต่ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ตัวละครหรือเรื่องราวที่จะหักมุมนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ไม่ใช่จินตนาการที่ปั้นแต่งขึ้นเอง นักวิชาการสื่อมวลชนบางท่านเรียกกลวิธีการนำเสนอเช่นนี้ว่า “นาฏลัทธิน” ถือเป็นอีกหนึ่งกลวิธีหนึ่งซึ่งตอบสนองเป้าหมายที่จะสร้างสรรค์งาน “สารคดี” ให้เป็นสื่อหนึ่งของความบันเทิงได้เป็นอย่างดี

1. ข้อมูลชีวิตคนต้นเรื่อง

1.1 นายณรงค์ อุไรแห

ลุงณรงค์หรือลุงรง ลุงรงเป็นคนเล่นว้าวและทำว้าวมาตั้งแต่สมัยเด็กๆ เขาเข้าไปดูคนแก่สมัยก่อนเล่นว้าวทำว้าวและเริ่มลงมือทำตั้งแต่สมัยเป็นเด็กจนจำได้ว่าว้าวแต่ละชนิดเขาทำกันอย่างไรและทำเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ลุงรงเริ่มเป็นที่รู้จักของชาวว้าวหรือคนเล่นว้าวในจังหวัดบุรีรัมย์ตั้งเริ่มมีงานว้าวครั้งแรกในจังหวัดบุรีรัมย์เมื่อปีพ.ศ.2529 ลุงรงได้รางวัลตั้งแต่มีการจัดแข่งขันครั้งแรกทำให้มีชื่อเสียงในวงการว้าวเรื่อยมา ลุงรงมีความรู้และฝีมือทางด้านการทำว้าว แอกอีสานเป็นอย่างดีทำให้เขาถูกเชิญไปเป็นวิทยากรทางด้านภูมิปัญญาชาวบ้านตามโรงเรียนและมหาลัยต่างๆ ในแถบภาคอีสาน และถูกเชิญเข้าร่วมโชว์และประกวดว้าวแอกอีสานกับงานว้าวนานาชาติในหลายจังหวัดของประเทศไทย

1.2 งานมหกรรมว้าวอีสานบุรีรัมย์

งานมหกรรมว้าวอีสานบุรีรัมย์เริ่มจัดแข่งขันขึ้นเมื่อปีพ.ศ.2529 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน การแข่งขันว้าวของที่นี่จะไม่เหมือนกับที่อื่นจะเน้นเรื่องความสวยงามและความสมบูรณ์เป็นหลัก โดยการแข่งขันจะมีกัน2วันกับ1คืนด้วยกันเอกลักษณ์ของว้าวแอกอีสานคือมีห้องข้างบนที่ใหญ่กับห้องข้างล่างเล็กและธนูที่มีเสียงชาวบ้านจะปล่อยว้าวชนิดนี้ค้างคืนเพื่อเกิดเสียงดังกังวานไปทั่วท้องฟ้าในเวลากลางคืน จึงมีการแข่งขันในเวลากลางคืนด้วย การแข่งขันวันแรกจะเป็นการทดสอบการเอาว้าวขึ้นของว้าวแต่ละตัวเพื่อให้กรรมการให้คะแนน แล้วนำว้าวขึ้นอีกครั้งเพื่อทดสอบว้าวว่าจะอยู่ข้ามคืนได้หรือไม่ และนำว้าวลงในเวลาเช้าของอีกวัน ช่วงเวลากลางวันของวันที่สองจะเป็นการประกวดว้าวยักษ์

1.2.1 ประเภทของการประกวดในงานว้าว

ว้าวแอ โบราณคือว้าวที่ทำจากวัสดุธรรมชาติทุกอย่างมีปีกขนาดไม่เกิน2.5เมตร
ว้าวแอพัฒนาคือว้าวที่ใช้วัสดุอะไรก็ได้ในการสร้างว้าวไม่ว่าจะเป็นผ้า เหล็ก ท่อ ฯลฯ มีขนาดปีกไม่เกิน2.5เมตร

ว้าวยักษ์คือว้าวที่มีขนาดปีกไม่เกิน5เมตรใช้วัสดุอะไรก็ได้ในการสร้าง
ว้าวเยาวชนคือว้าวที่ให้เยาวชนอายุไม่เกิน15ปีลงแข่งขันทำและวิ่งภายในวันเดียว
ว้าวสวยงามคือว้าวที่ประดิษฐ์ขึ้นมาไม่มีรูปทรงที่ตายตัวเพื่อโชว์ความสวยงามของตัวว้าว

การแข่งขันแกว่งแอกคือการ โชว์การแกว่งแอกประกอบท่าทางและการแต่งกาย

2. ข้อมูลของว้าวเอกอีสานและงานมหกรรมว้าวอีสานบุรีรัมย์

ว้าวเอกมีชื่อเรียกหลายชื่อ ภาคอีสานเรียก ว้าวเอก ว้าวธนู หรือว้าวสองห้อง ภาคตะวันออกเรียกว่าว้าวคู้คู้ (คู้คู้) ภาคกลางเรียกว่าว้าวเอก(เอว) เพราะมีลักษณะแคบตรงกลาง ภาคเหนือตอนล่างเรียกว่าว้าวสองพี่น้อง และยังเรียกชื่ออีกหลายชื่อแตกต่างกันไปของแต่ละท้องถิ่น แต่เดิมเป็นว้าวพื้นบ้านของชาวอีสาน จัดอยู่ในประเภทว้าวแพง ลักษณะเป็นว้าวถ่วงคู่ ต้องมีอุปกรณ์อื่นประกอบจึงจะสมดุล คือมีคันทันเอกติดส่วนบนของว้าว มีหางยาวถ่วงด้านล่าง 1 หรือ 2 หาง หรือจะทำเป็นพู่แล้วแต่ความนิยม มีปีกใหญ่อยู่ด้านบน ปีกเล็กอยู่ด้านล่าง ส่วนประกอบอื่นมีสายแรงหัว สายแรงเอว และสายแรงกระเบนล่าง เป็นว้าวขนาดใหญ่ ขึ้นและลงง่ายกว่าว้าวจุฬา ใช้กระแสมปานกลางและลมแรง โครงสร้างประกอบด้วย ไม้อก 1 อัน ไม้ปีกใหญ่ 2 อัน ไม้ปีกเล็ก 2 อัน ไม้รังสายแรงกระเบนล่าง 1 อัน

2.1 วิธีทำ (ขนาดที่กำหนดให้ไปลองทำดู กำลังพอเหมาะ ขึ้นได้ดี)

1. ไม้อก 1 อัน ยาว 2 เมตร ใช้ไม้ไผ่สีสุกหรือไผ่เลี้ยง (ไม้แก่จัด ไม้ ๓ นิ้ว) เลือกลำที่ตรง และใช้ส่วนที่ใกล้โคน ถ้าโค้งให้ผ่าแล้วฉนไฟตากแดดให้แห้งพอหมาด เหลาให้กลม หรือกลมรี ส่วนหัวเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 10 ม.ม. ส่วนท้ายประมาณ 12 ม.ม. เรียวปลายเล็กน้อย ควันี่หัวสำหรับผูกสายแรงหัว

2. ไม้ปีกใหญ่ 2 อัน ยาว 180 ซม. แบ่งกึ่งกลาง กะระยะข้อมือให้เท่าๆ กันทั้งซ้ายขวา (ควรใช้ไม้ขึ้นเดียวกัน ผ่า ๒ ชั้น) เหลาให้เรียวไปทางปลายปีกทั้งสองด้านเท่าๆ กัน บริเวณส่วนกลางเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 8 ม.ม. ส่วนปลายประมาณ 4 ม.ม. ควันี่ปลายทั้งสองข้างไว้ผูกค้ำย ให้ใช้คมมีดขั้้น้ำหนักให้คอนกันพอดี ทั้งสองอันลองตัดดูความอ่อนแข็งให้เท่ากัน เมื่อขึ้นแล้วจะไม่เอียงไปด้านใดด้านหนึ่ง

3. ไม้ปีกเล็ก 2 อัน ยาว 110 ซม. การเหลาใช้วิธีการเช่นเดียวกับไม้ปีกใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลางบริเวณส่วนกลางประมาณ 5 ม.ม. ส่วนปลายประมาณ 3 ม.ม.

4. ไม้รังสายแรงกระเบนล่าง 1 อัน ยาว 50 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางเท่าไม้อก

2.2 วิธีผูกโครง อันดับแรกให้ผูกปลายไม้ปีกใหญ่ให้ติดกันทั้งสองด้านให้

ปลายชนกันพอดี หันท้องไม้เข้าหากัน จุดที่ผูกติดไม้ปีกให้วัดระยะจากปลายหัวลงมา 30 ซม. นำไม้ปีกอันบนผูกติดไม้ปีกด้านท้องไม้ หันผิวไม้ไปด้านหน้าว่าว ใช้ด้ายดิบผูกมัดจะแน่นดี ให้วัดจากปีกอันบนลงมา 60 ซม. นำไม้ปีกอันล่างผูกติดไม้ปีกเหมือนอันบน ต่อจากนั้นให้ใช้ด้ายในลอน เบอร์ 24 ทำเป็นสายแรงหัว ผูกเงื่อนตะกรุดเบ็ด เหลือปลายเชือกสองข้างให้โยงลงมาผูกที่ไม้ปีกอันบนระหว่างไม้ปีก ระยะห่างกัน 15 ซม. ให้ตั้งพอดีอย่าให้ปีกด้านใดด้านหนึ่งเอียง ต่อไปให้ผูกปลายไม้ปีกเล็กติดกันทั้งสองข้าง วัดไม้ปีกจากจุดผูกไม้ปีกล่างลงมา ระยะ 30 ซม. นำไม้ปีกเล็กอันบนผูกติดกับไม้ปีก วัดระยะความกว้างของปีกเล็กให้กว้าง 35 ซม. ผูกไม้ปีกอันล่างติดกับไม้ปีก ต่อไปให้ใช้ในลอนทำเป็นสายแรงเอาผูกที่ไม้ปีกใหญ่อันล่าง ด้านซ้ายขวา ระยะห่างกัน 40 ซม. โยงลงมาผูกที่ไม้ปีกเล็กอันบนซ้ายขวา ระยะห่างกัน 15 ซม. นำไม้รังสายแรงกระเบนล่างผูกติดที่โคนไม้ปีก ใช้ในลอนทำเป็นสายแรงกระเบนล่างผูกที่ไม้ปีกเล็กอันล่างซ้ายขวา โยงลงมาผูกที่ปลายไม้รังสายแรงกระเบนให้ตั้งเท่าๆ กัน ใช้ด้ายเบอร์เล็กผูกโยงที่ปลายปีกใหญ่ทั้งสองข้างดึงเข้าหากันผูกรั้งที่ไม้ปีก วัดระยะความยาวให้ได้ 155 ซม. ไม้ปีกเล็กให้ได้ระยะ 100 ซม. ความกว้างของปีกทั้งซ้ายขวาปรับให้เท่ากันด้วยการผูกด้ายโยงเข้าหากัน (ใช้จุดที่เคบเป็นเกณฑ์) เรียกว่าผูกสัก ทุกจุดที่ผูกมัดใช้กาทาให้ทั่วเพื่อความมั่นคง ใช้พลาสติกชนิดไม่บางหรือหนาเกินไปที่มีสีสวยงามปะด้วยกาเวลาทอซ้ด้านหน้าว่าว การทาบต่อพลาสติกซ้อนทับกันประมาณ 2 ซม. จะออกแบบอย่างไรตามความชอบของผู้เล่น พูปีกใหญ่และเล็กใช้กระดาษสีหรือพลาสติกก็ได้ หากใช้ผ้าชนิดสะท้อนแสงจะสวยงาม กว้าง 4 นิ้ว ยาวประมาณ 5.5 เมตร 2 หาง สายซุงใช้เชือกไนลอนชนิดแข็งโตพอประมาณ ยาว 2.60 เมตร ปลายข้างหนึ่งผูกที่จุดไม้ปีกกับไม้ปีกใหญ่ติดกัน ปลายข้างหนึ่งผูกที่จุดไม้ปีกใหญ่อันล่าง เสร็จแล้วหยางว่าวดึงสายซุงขึ้น มือหนึ่งรวบเชือกทั้งสองรูกลงมาชนที่ไม้ปีก ให้อยู่ที่จุดกึ่งกลางของปีกแล้วเลื่อนมือล่างขึ้นไปทางหัวว่าว 2 นิ้ว ขยับมือทั้งสองให้เชือกดึงแล้วสอดเชือกด้านบนให้เป็นบ่วงยาวประมาณ 30 ซม. วิธีการต่างๆแต่ละคนอาจแตกต่างกันไป เมื่อทำแล้วให้ขึ้นสู่ท้องฟ้าได้นั้นคือความสำเร็จ ส่วนประกอบซึ่งเป็นตัวถ่วงอยู่ส่วนหัวคือคันแอก ความยาวประมาณ 140 – 150 ซม.ถึงจะไม่มีใบก็ต้องติดไว้เพื่อให้เกิดความสมดุล ด้ายที่ใช้ขึ้นว่าวเป็นในลอนชนิดขาวจะดี ลมอ่อนใช้เบอร์ 24 ลมแรงใช้เบอร์ 30 หรือ 37.

2.3 แอกรหรือธนู

แอกเป็นอุปกรณ์ประกอบว่าอย่างหนึ่งที่มีเสียงดังคล้ายเสียงดนตรี โดยอาศัยกระแสลมผ่าน ทำให้ใบลานหรือใบตาลพริ้วไหว มีระดับเสียงสูงต่ำหลายระดับ ส่วนใหญ่จะติดกับว่าวที่ใหญ่ เช่น ว่าวจุฬา ว่าวแอก หรือว่าวอื่นๆ ที่เหมาะสมที่จะติดได้ จะผูกติดไว้ส่วนหัวของว่าว หันใบไปด้านหลังว่าว

2.3.1 ส่วนประกอบของแอก

คันธนู ทำด้วยไม้ไผ่ที่แก่จัด ความยาวประมาณ 130-150 ซม. เหลาให้หัวท้ายเรียวยาว ส่วนกลางเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 15 มม. ลักษณะเป็นท้องป่อง ปลายตัดให้ตรง หันผิวไม้เข้าด้านใน หรือหันผิวไม้ออกด้านนอก ตามความพอใจ ปลายไฟให้ส่วนปลายทั้งสองข้างโค้งเล็กน้อย ปลายทั้งสองข้างหักให้เป็นเดือยยาวประมาณ 1 ซม. ใช้กระดาษทรายขัดลบรอยคม คันธนูควรแบ่งกึ่งกลางให้เท่ากันเหลาให้หน้าคอนเท่ากัน

ใบแอก นิยมใช้ใบลานเพราะเนื้อเหนียว แต่หายาก ส่วนใหญ่นิยมใช้ใบตาลเพราะหาง่าย นิยมใช้ตาลหม้อ (ลูกสีดำ) จะเป็นตัวผู้หรือตัวเมียใช้ได้ บางคนนิยมใบอ่อน บางคนนิยมใบแก่ ต้องทดลองทำดู จะคงดีไม่ทุกต้น ควรเลือกใบที่ยาวมีความสมบูรณ์ ตัดมาสดๆ ควรตากแดดให้แห้ง หรือจะใช้ใบที่แห้งคาต้นก็ใช้ได้ เลาะก้านใบออก ตัดให้มีความกว้างประมาณ 8-10 มม. ยาวประมาณ 70-90 ซม. การตัดใบควรวางใบลานที่เลาะก้านออกแล้วบนไม้กระดานพื้นเรียบในลักษณะไม่ฝืนใบ ใช้ตะปูตอกยึดหัวท้ายไว้ นำไม้บรรทัดกดทับแล้วกรีดด้วยมีดคัตเตอร์ จะให้ขอบใบตรงทั้งสองด้าน หรือจะให้เป็นลักษณะหัวท้ายเล็ก กลางใหญ่ ให้ทดลองทำดู

สายรัง (สายธนู) นิยมใช้ป่าน ไหม หรือไนลอน หรือวัสดุอื่นๆ ที่มีความเหนียวและทำให้เกิดการพริ้วไหวของใบได้ดี ยาวข้างละประมาณ 25-30 ซม. ถ้าสั้นเสียงจะดังถี่ สายยาวเสียงจะดังกังหะยาว เส้นโตเกินไปจะไม่ค่อยพริ้วไหว เส้นเล็กจะขาดง่ายแต่จะพริ้วไหวได้ดี ควรทดลองปรับใช้ดูให้เหมาะสม

ขึงผึงแท้ หรือขึงสูด (แมงอีรม) สำหรับติดถ่วงส่วนหัวทั้งสองข้างของใบแอก เพื่อปรับเสียงให้ทุ้มแหลม และใช้ถ่วงสายป้องกันการเกิดขนที่สาย ยึดอายุการใช้งานได้นานขึ้น

2.4 วิธีผูกสายติดกับใบ

ให้แช่ใบในน้ำให้อ่อน (ส่วนปลายทั้งสองข้าง) พับที่ปลายทับไม้หมอน(ใช้ไม้ไผ่ เหล็กกลมเท่าไม้จิ้มฟัน) ควรใช้ใบตาลหรือใบลานรองทับอีกชั้นหนึ่ง ใช้ด้ายเย็บส่วนที่พับทับไม้หมอนให้แน่นพอที่จะรับแรงดึงได้ ตัดแต่งเงื่อนที่เหลือจากส่วนที่เย็บแล้วให้เรียบร้อย ใช้เข็มเจาะรูได้ไม้หมอนเพื่อสอดสายผูก หรือจะใช้ผ้า โดยถอดไม้หมอนออกแล้วใช้มีดคัดเตอร์ผ่ากึ่งกลางลงไปให้ต่ำกว่าจุดไม้หมอนเล็กน้อยชนด้ายที่เย็บพอดี นำสายพาดตกลงไปแล้วสอดไม้หมอนเข้าไปอย่างเดิม มัดด้วยเงื่อนตายสองครั้ง แล้วมัดขอดอีกหนึ่งครั้ง ปลายไม้หมอนเหลาให้ปลายแหลม(ใช้ไม้จิ้มฟันที่มีขายก็ได้) ตัดแต่งไม้หมอนให้เสมอเท่าใบพอดี ด้ายส่วนที่ใช้ผูกกับคันธนูควรให้ยาวประมาณ 50 ซม. นำไปผูกกับไม้คันธนูโดยแบ่งระยะสายให้ยาวเท่าๆกัน ควรใช้ปากกาหรือดินสอสีทำเครื่องหมายไว้บนคันธนูโดยวัดจากปลายประมาณข้างละ 30 ซม. การผูกควรใช้เงื่อนตะกรุดเบ็ดพันหลายๆรอบ ขึ้นสายให้ตึงพอสมควรใช้กระดาษทรายเบอร์ละเอียดหรือหินฝนมีดคากเพชรขัดแต่งใบทั้งส่วนผิวและขอบอย่าให้มีขนติดอยู่ การขึ้นสายระวางอย่าให้ใบบิด ถ้าใบบิดให้ปลดสายออกจากคันด้านใดด้านหนึ่งแล้วหมุนสายกลับด้านตรงกันข้าม ลองดึงให้ตึงแล้วเล็งด้วยสายตา ดู ถ้าเห็นว่าใบยังไม่เรียบให้ใช้เตารีดไฟอ่อนๆ รีดสอง สามเที่ยว เมื่อเห็นว่าใบตรงดีแล้วให้รังสายติดกับคันให้ตึงพอดี ลองใช้เชือกมัดกึ่งกลางคันแกว่งรอบศีรษะตัวเองดู ดึงขี้ผึ้งที่บริเวณรอยเย็บทั้งสองด้านใส่มากจะเกิดเสียงทุ้ม เสียงอาจแตกหรือแหบ ควรลองปรับเปลี่ยนดูตามความเหมาะสมและต้องสอดคล้องกับความตึงหย่อนของสายและความอ่อนแข็งของคันด้วย

ข้อสังเกต ใบตาลจะมีด้านหนึ่งเปาะหักง่ายอีกด้านหนึ่งเหนียวหักยากกว่า ให้ลองหักดูก่อนจะแช่น้ำ เมื่อรู้ว่าด้านไหนหักง่ายให้พับไว้ด้านในเอาด้านที่เหนียวไว้ด้านนอก ถ้าขึ้นสายติดคันเรียบร้อยแล้ว ถ้าใบโค้งไม่เรียบให้ใช้เตารีดร้อนพอประมาณรีดให้เรียบเสียงจะดังดี ขึ้น แอกลงจะดังดีเพราะคันไม้จะตึงไม่อ่อนหรือแข็งเกินไป ความยาวของใบและสายรังไม้สั้นหรือยาวเกินไป วิธีที่แนะนำนี้เป็นเพียงขั้นต้นเท่านั้น จะทำให้มีเสียงไพเราะระดับเสียงหลายระดับ จะต้องมีการศึกษา ความชำนาญ (เคล็ดลับ) ในการสรรหาวัสดุ ขั้นตอนในการทำต้องคอยสังเกตปรับเปลี่ยนทดลองทำดู ต้องมีใจรัก พยายามศึกษาสังเกตด้วยตนเอง เป็นที่น่าเสียดายที่ภูมิปัญญาไทยท้องถิ่น เกี่ยวกับการทำแอกและว่าวบางชนิดถูกเก็บไว้เป็นความลับของบรรพชนผู้มีความชำนาญ ไม่ถ่ายทอดหรือเผยแพร่ให้แก่อนุชนรุ่นหลัง ศิลปศาสตร์ส่วนนี้จึงเกือบจะสูญหายไปจากสังคมไทย

2.5งานมหกรรมว่าวอีสานบุรีรัมย์

"ว่าว" เป็นการละเล่นที่มีมาแต่โบราณดึกดำบรรพ์ โดยอาศัยกระแสลมส่งโครงรูปเบาที่มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกันปิดด้วยกระดาษหรือผ้าให้ลอยขึ้นไปอยู่ในอากาศ ผู้เล่นจะคอยสาว สายป่าน ดึงเข้ามาแล้วผ่อนออกไป เพื่อให้ลมที่พัดเข้ามาปะทะมิให้สายป่านจึงตั้งจนเกินไป ปัจจุบันสภาพในเมืองหลวงหรือตัวเมืองในจังหวัดต่างๆ ที่มีผู้คนหนาแน่นเต็มไปด้วยสิ่งก่อสร้าง ตึกรามบ้านช่องและสายไฟมากมายเป็นสิ่งกีดขวางในการเล่นว่าว หรือการแข่งขันและหาสถานที่ในการเล่นยาก เด็กๆ จึงไม่ค่อยได้เล่นว่าวเหมือนคนในสมัยก่อน อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย ทำให้คนต้องดิ้นรนทำมาหากินไม่มีจิตใจที่จะไปพบการละเล่นได้ดังก่อน ว่าวตัวหนึ่งที่ชักติดลมบนบินฉวัดเฉวียนตามกระแสลม ที่ผู้เล่นจะคอยสาวสายป่านดึงเข้ามา แล้วผ่อนออกไปเพื่อให้ลมบนที่พัดเข้ามาปะทะ มิให้สายป่านจึงตั้งเกินไป คนเราเปรียบไปแล้วก็คล้ายกับว่าว ขึ้นประพุดตัวเหล่าและเหล่าทำอะไรไม่เป็นขึ้นเป็นอันก็เหมือนกับสายป่าน ที่ถูกผ่อนออกไปเกินความจำเป็น ว่าวอาจจะตกลงมาได้ ชีวิตคนนั้นก็คงจะไม่ราบรื่นเป็นแน่หากทำตัวตรงก็เหมือนว่าวที่ถูกดึงจนสายป่านตึง ชีวิตก็จะไม่สนุกเช่นกันจึงควร เลือกรักษาเอาแต่พอดี ทั้งในเรื่องการเล่นว่าว และเรื่องการปฏิบัติตัว

การเล่นว่าวทางภาคอีสานนั้น จะเป็นช่วงฤดูสั้นๆ ประมาณ 1-2 เดือนเท่านั้นในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม เพราะช่วงนี้มีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "ลมบน" และต้องเล่นว่าวในยามค่ำคืนช่วงเวลาตั้งแต่ 5 โมงเย็นเรื่อยไปจนถึงสว่างประมาณ 5 หรือ 6 โมงเช้าลมว่าวก็จะหมดลงว่าวก็ตกลงมา การเล่นว่าวของคนอีสานโดยมากจะมีการเล่นที่แฝงไว้กับจุดมุ่งหมาย โดยเฉพาะเรื่องการบวงสรวงหรือการเสี่ยงทายจะเห็นว่าการเล่นว่าวของชาวอีสานมีความเชื่อมโยงกับเรื่อง ของความเชื่อกับการพยากรณ์ การเสี่ยงทายความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร เชื่อว่าหากปีใดว่าวขึ้นสูงติดลมบนได้ตลอดทั้งคืนจะพยากรณ์ว่าปีหน้าฟ้าฝนจะดี ข้าวปลา อาหารจะบริบูรณ์ ส่วนชาวถิ่นไทยเขมร จ.บุรีรัมย์ เชื่อกันว่าการชักว่าวขึ้นให้ติดลมและเสียงของแอกที่โหยหวนมีความหมายว่าเป็นการสร้างกรรม ดังนั้นเมื่อเลิกเล่นจึงนิยมตัดว่าวทิ้ง ถือว่า เป็นการตัดเวรตัดกรรมออกไป เป็นการสะเดาะเคราะห์ โดยมีการผูกข้าวปลาอาหารให้ล่องลอยไปกับตัวว่าว

การเล่นว่าวของชาวอีสานจะดูเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปจากการเล่นว่าวของที่อื่น ว่าวแอกอีสานตามแบบโบราณจะทำด้วยไม้ไผ่สีสุกที่มีเนื้อหนาและแกกปิดด้วยกระดาษที่ทำขึ้นใน

ท้องถิ่นทำ จากเปลือกไม้ข่อย หม่อน ต้นปอ โดยใช้ยางมะตูมเป็นตัวประสานกระดาษ สายป่าน ใช้ปอแก้วหรือ ปอกระเจาส่วนตัวหว่านทำด้วยใบตาล

ว้าวเอกของภาคอีสานจะมีปีก 2 ช่วง ปีกบนยาวและใหญ่กว่า เรียกว่า "แม่" ปีกล่างเล็ก และสั้น เรียกว่า "ลูก" ระหว่างปีกทั้งสองเรียกว่า "เอว" ส่วนที่ต่อเชื่อมลงมาจากปีกล่างมีลักษณะคล้ายกับหางนก เรียกว่า "หาง" โดยจะใช้ใบตาลทำเป็นหางว้าวเพื่อให้ว้าวทรงตัวและมีความสวยงามเมื่อขยำนเล่นลม ขนาดสัดส่วนของห้องที่เรียกว่าเอวหรือว่าตัวลูกจะเท่ากับครึ่งหนึ่งของตัวแม่ ส่วนหางจะมีขนาดความยาวเท่ากับความยาวของห้องตัวแม่ ส่วนประกอบของธนูหรือเอก ทำจากไม้ไผ่มีความยาวเหมาะกับตัวว้าวใบธนูหรือเอกทำด้วยหวายหรือใบตาล ใบลาน สายธนู หรือเคราที่ใช้ผูกติดปลายคันธนูทำจากเส้นไหมหรือคอนรุ่นเก่าจะใช้เอ็นนกกตะกุ่ม หรือ นกกระเรียนมาทำก็ได้

จังหวัดบุรีรัมย์ เริ่มจัดงานมหกรรมว้าวอีสานขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี 2529 ในช่วงเดือน ธันวาคมทุกปี ช่วงที่มีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ชาวในนากำลังออกรวงชาวนาจะ ออกจากบ้านไปทำลานนวดข้าว ซึ่งบรรยากาศในยามค่ำคืนที่เงียบสงบและห่างไกลจากหมู่บ้าน คูจะเงียบเหงาและหวาดกลัวจึงคิดประดิษฐ์ทำว้าวสองห้องปล่อยติดลมบนไว้ตลอดคืน ให้เสียง ของเอกเป็นเพื่อนไล่ความเหงาหรือตามความเชื่อของคนอีสานในเรื่องการเสี่ยงทายหรือการ บวงสรวง โดยพยากรณ์การเสี่ยงทายความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร เชื่อกันว่าถ้าปีใด ว้าวขึ้นสูงติดลมอยู่ได้ตลอดคืนก็ทายว่าปีหน้าฝนจะดีข้าวปลาอาหารจะบริบูรณ์ไม่แห้งแล้ง นาย ก้องเกียรติ อัครประเสริฐกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์กล่าวว่า เป็นการสืบสานประเพณี การละเล่นของพื้นบ้าน โดยวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดี งามของคนในท้องถิ่นอีสานให้คงอยู่สืบไป และยังเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและ สนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัด สำหรับการจัดงานประเพณีมหกรรมว้าวอีสานปีนี้ได้กำหนด จัดงาน ณ สนามกีฬาากลางอำเภอห้วยราช ด้านข้างมหาวิทยาลัยรามคำแหงวิทยบริการ เฉลิมพระ เกียรติ อ.ห้วยราช ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองบุรีรัมย์ เพียง 10 กิโลเมตรเศษเท่านั้น และเป็นลานกว้าง สามารถวิ่งเล่นว้าวและแข่งขันว้าวเอกโดยไม่มีอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางใด

"การเล่นว้าวของภูมิภาคอีสานพื้นบ้านชาวบุรีรัมย์มีความพิเศษจริงๆ เช่น การปล่อยให้ว้าว เล่นลมตลอดทั้งคืนได้ไม่ตก เรียกได้ว่าเล่นว้าวกันได้รุ่ง ซึ่งเรื่องนี้จังหวัดบุรีรัมย์ได้ร่วมสืบสาน และ อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีการเล่นว้าวเอกอีสานเอาไว้ ดังนั้นในปีต่อๆ ไปกัน จะ ประชาสัมพันธ์ให้คนในบุรีรัมย์รวมทั้งพี่น้องประชาชนในภาคอีสาน เข้ามามีส่วนร่วมใน

กิจกรรมที่ได้จัดขึ้นให้เพิ่มมากขึ้น โดยจะให้มีว้าวจากทุกอำเภอมาแข่งขัน รวมทั้งอาจพิจารณาเพิ่มเงินรางวัลว้าวเอกประเภทต่างๆ เพื่อจูงใจให้ผู้ที่นิยมเล่นว้าวได้จัด ส่งว้าวมาเข้าร่วมประกวดและแข่งขันในงานมหกรรมว้าวอีสานบุรีรัมย์" ผวจ.บุรีรัมย์ กล่าว มหกรรมว้าวอีสานบุรีรัมย์ มีการจัดกิจกรรมการแข่งขันว้าวเอก โบราณ ซึ่งเป็นว้าวที่ใช้วัสดุทำตัวโครงว้าวจากไม้ไผ่ ใช้กระดาษปิดเป็นตัวว้าว หางว้าวทำจากใบตาล หรือใบลาน เท่านั้น มีขนาดของตัวปีก ตั้งแต่ 2.50-3 เมตร ส่วนว้าวเอกพัฒนา มีขนาด เช่นเดียวกันว้าวเอกโบราณ เพียงแต่วัสดุที่นำมาใช้ทำตัวว้าวจะทำจากวัสดุใดก็ได้และการแข่งขัน ว้าวเอกยักษ์จะมีความยาวของส่วนปีกไม่น้อยกว่า 5 เมตร จะใช้วัสดุอะไรในการสร้างว้าวก็ได้ แต่ต้องติดเอกในขณะที่แข่งขัน โดยว้าวที่แข่งขันจะต้องปล่อยในช่วงเย็นและจะต้องลมติดลมตลอดทั้ง คืน จึงจะผ่านเกณฑ์การแข่งขัน เพื่อเป็นการร่วมอนุรักษ์การเล่นว้าวในหมู่เยาวชนคนรุ่นหลังได้จัดให้มีการแข่งขันว้าวประดิษฐ์เยาวชน ที่มีขนาดว้าวเอกไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร และให้เวลาประดิษฐ์และจัดทำว้าวไม่เกิน 2 ชั่วโมง นอกจากนั้นมีการแข่งขันแกว่งเอก ซึ่งมีลีลาและเป็นความสามารถเฉพาะตัวในการ แกว่งเอก ให้มีเสียงไพเราะ นอกจากนั้น มีการจัดขบวนแห่และมีริ้วขบวนสาวงามจากทุกอำเภอทั้ง 21 อำเภอ กับ 2 กิ่งอำเภอ ที่ได้จัดขบวนอย่างยิ่งใหญ่ ที่ส่วนในภาคกลางคืนชมมหรสพสมโภชน์ รวมทั้งชมการแสดงดนตรี การละเล่นพื้นบ้าน พร้อมกับฟังเสียงเอกเมื่อต้องลมยามค่ำคืน ที่มีการปล่อยว้าวให้ติดลมบนตลอดคืน

3. องค์ประกอบสำคัญของภาพยนตร์สารคดี

สารคดีจำเป็นต้องมีบทด้วยหรือในเมื่อมันคือหนังซึ่งบันเรื่องราที่เกิดขึ้นจริงจากหน้ากล้อง แล้วเราจะเขียนบทล่วงหน้าได้อย่างไร

การเขียนบทสารคดีเป็นกระบวนการที่ถุกมองข้ามมากที่สุดของการทำหนังประเภทนี้ เรามักเชื่อกันว่า “ความเป็นธรรมชาติ” อันเป็นคุณสมบัติสำคัญของสารคดีนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนทำแบกกล้องออกไปค้นหาแรงบันดาลใจแบบสดๆ โดยไม่กำหนดอะไรล่วงหน้า แล้วค่อยกลับมาหาทางร้อยเรียงสิ่งที่ได้นั้นมาไว้ขั้นตอนการตัดต่ออีกที แต่การค้นสดเรื่องราวจะเหมาะสมกับเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและเหนือการควบคุมได้เช่นเหตุการณ์ อุบัติเหตุ ภัยทางธรรมชาติ

แต่จริงอยู่ที่สารคดีคือการบันทึกเรื่องจริงไม่ว่าจะเกี่ยวกับผู้คน สถานที่ ประวัติศาสตร์ หรือแนวคิดทั้งหลาย แต่ขณะเดียวกันมันก็ยังมีความเป็น “เรื่องเล่า” ด้วยสารคดีจึงไม่ต่างจากหนังทั่วไปหรือกระทั่ง นวนิยายที่ต้องมีโครงสร้างของการเล่าเรื่อง เป็นองค์ประกอบหลักในการดึงดูดความสนใจของคนดู สารคดีที่เล่าด้วยโครงสร้างแยบยลมทำให้คนดูเบื่อหน่ายได้ง่ายๆ บทจึงถือเป็นพิมพ์เขียวที่ช่วยในการปูทาง ให้คนทำหนังสารคดีรู้ล่วงหน้าว่าอะไรคือแก่นเรื่องที่จะเล่า และจะเล่าอย่างไรไม่ให้หลงทิศทางไปเสียก่อน

3.1 บทสารคดี

การเขียนบทสารคดีที่ดีคือการผสมผสานทางภาพ เสียงและเรื่องราวให้เข้ากันอย่างเนียนสนิท หรือคือการใช้เทคนิคการเล่าเรื่องที่มีประสิทธิภาพ หรือคือการเลือกเรื่องที่น่าสนใจแบบสุดๆ ฯลฯ แต่ความสำคัญยิ่งที่เราต้องสร้างมันด้วยความรู้สึกลึกซึ้งและพยายามอันไม่ธรรมดา

คิดให้ลึก

คนทำหนังทุกคนอ้างว่าตนทุ่มความคิด ถึงหนังที่ตนกำลังทำทั้งนั้นแต่คำถามคือความคิดนั้น “มาก” และ “ลึก” พอแล้วหรือยัง หนังที่ยอดเยียมจะไม่มีวันเกิดขึ้นได้ถ้าคนทำไม่ใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งถึงทุกส่วนของมัน ทบทวนทุกอย่างซ้ำแล้วซ้ำเล่า และกล้าเปิดทางให้แก่ความคิดใหม่ที่ท้าทายความคิดหรือความรู้เดิมของตนเสมอ เพื่อจะค้นพบไอเดียที่เปี่ยมแรงบันดาลใจ สร้างสรรค์ ไม่ซ้ำซาก และมีความหมายต่อหนังนั้นจริงๆ

รู้สึกให้มาก

การเล่าเรื่องโดยให้ความสำคัญกับข้อมูล ความรู้ความคิดมากกว่าอารมณ์และความรู้สึก แต่แท้จริงแล้วมนุษย์ส่วนใหญ่ก็เต็มไปด้วยอารมณ์และความรู้สึกกันทั้งนั้น ต่อให้เป็น

สารคดี ก็จงอย่าลืมนะที่จะทำให้คนหัวเราะ ร้องไห้ หัวคอกลัว เห็นใจ ซาบซึ้ง จงดึงให้คนดูเต็มอิ่ม และตื่นตันไปกับตัวละครอย่างเต็มที่ อย่ากังวลต่อการใส่องค์ประกอบทางอารมณ์เข้าไป トラาบใดที่เรื่องเล่านี้มีศักยภาพในการทำสิ่งเหล่านี้ได้โดยไม่ต้องบิดเบือนความจริง

ทำทนายคนดู

ไม่ยากเลยที่จะโยนข้อมูลใส่คนดูโดยผสมเทคนิคชั้นสุดยอดในการโน้มนำให้พวกเขาติดตาม ที่คนทำหนังต้องการ แต่ที่ยากกว่าและน่าสนใจกว่าการวางคนดูไว้ในสถานะ “ผู้รับ” แบบนั้นก็คือการให้เขามีส่วนร่วมไปกับหนัง ในการนี้บทหนังจะต้องไม่แค่ลำดับเรื่องราวใส่ให้คนดูเฉยๆ แต่ต้องตั้งคำถาม ทำทนายความเชื่อกระตุ้นความคิดโดยไม่ชี้หน้าว่าสิ่งไหนถูกหรือผิด แต่แสดงความเคารพต่อสิทธิและปัญญาของคนดูด้วยการให้เขาเป็นคนตัดสินใจเอง

รู้ค่ารายละเอียด

อะไรที่มีอยู่ในหนังมีประโยชน์เสมอต่อการเซอร์ไพรส์คนดู คนเขียนบทจึงควรใส่ใจในรายละเอียดต่างๆ ตั้งแต่สีหน้าท่าทางของคน การกระทำ ไปจนถึงภาพบางภาพเสียงบางเบา เสียงซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นของหนังเลย แต่สามารถเพิ่มมิติพิเศษ เสน่ห์และเซอร์ไพรส์ได้อย่างเหมาะสม

ละเมียดกับชีวิต

แค่ “รู้จัก” ทุกส่วนในบทหนังนั้นยังไม่มากพอ คนเขียนบทควร “มีประสบการณ์จริง” กับมัน เพื่อถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาพให้คนดูรู้สึกตามได้ลึกซึ้งตามได้ลึกซึ้งไม่ว่าจะเป็นการมีประสบการณ์ต่อแรงขับเคลื่อนต่างๆ ที่อยู่เบื้องหลังทุกซีเควนซ์ รู้จักไอเดีย และความคิดทั้งด้านบวกและด้านลบที่ปรากฏอยู่ทุกซอก เข้าใจตัวละคร และไม่ลืมที่จะลองวางตัวเองเป็นคนดูแล้วรู้สึกไปกับการเดินทางของหนังเรื่องนั้น

3.2 การกำกับภาพยนตร์สารคดี

การถ่ายทำสารคดีแบบสมัครเล่นหรืองานนักเรียนศึกษานั้นจึงนิยมถ่ายทำด้วยวิดีโอ การสร้างภาพยนตร์สารคดีนั้นส่วนใหญ่จะทำกันง่ายๆ จำนวนทีมงานจะไม่มากเท่ากองถ่ายหนัง ภาพยนตร์บันเทิงอื่นๆ แนวความคิดส่วนใหญ่ที่จากภาพยนตร์สารคดีนั้นจะมาจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ของผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีรู้จักและเข้าใจมันเป็นอย่างดี อาจจะเป็นชุมชนที่ตนเคยอยู่ สภาพสังคมที่ตนเคยพบเห็นหรืออยู่ประจำ ชื่อเมื่อนำเรื่องที่ผู้กำกับเข้าและชิมซาบ ได้อย่างดีจะทำให้ง่ายกว่าที่จะทำให้ผู้รู้และผู้ชิมซึบตามไปด้วยและนำเสนอได้อย่างสมจริง

การผลิตภาพยนตร์สารคดีที่ดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทำและศิลปะการนำเสนอ โดยทีมงานจะต้องศึกษา ค้นคว้าและใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการสร้างภาพยนตร์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นกลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์ก็ต้องเตรียมงานสร้าง แต่ถึง

เวลาถ่ายทำจริงผู้ที่อำนาจสูงสุดจริงๆคือผู้กำกับ ผู้กำกับเป็นผู้ที่ต้องมีความเด็ดขาด เพื่องานจะได้ ออกสำเร็จลุล่วง แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าผู้ร่วมงานจะให้คำแนะนำผู้กำกับไม่ได้ เพียงแต่ผู้ กำกับคือคนตัดสินใจสูงสุดเพราะสารคดีเป็นเหตุการณ์จริงบ้างครั้งอาจย้อนเหตุการณ์ไม่ได้

ผู้กำกับที่ดีต้องมีความรู้ด้านศิลปะทางภาพยนตร์ จะต้องแปลความหมายจาก ตัวหนังสือออกมาเป็นภาพอย่างมีศิลปะ ต้องเข้าถึงซึ่งด้านอารมณ์ของหนังอย่างทะลุปรุโปร่ง ความเข้าใจศิลปะนอกจากจะให้ภาพยนตร์มีความต่อเนื่องและสอดคล้องทางอารมณ์ตั้งแต่ต้นจน จบแล้วยังต้องสร้างความนับถือให้กับคนในกองถ่ายด้วย

การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นอีกเรื่องที่สำคัญผู้กำกับสารคดีต้องรู้จักคนมากเพื่อให้ง่าย ต่อการทำงานการติดต่อและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานต้องมีจิตวิทยาสูงความสัมพันธ์ที่ สร้างขึ้นจะเป็นสิ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงบุคลิกและวิธีการทำงานนั้นเพื่อนให้ทีมงานหรือนักแสดง รับรู้การวางตัวได้อย่างเหมาะสม

สิ่งสำคัญที่จะไม่พูดถึงก็คงไม่ได้คือการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะทำให้เพื่อน ร่วมงานกล้าแสดงความคิดกับเราทำงานได้แนวทางการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ขึ้น

3.3 เทคนิคการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี

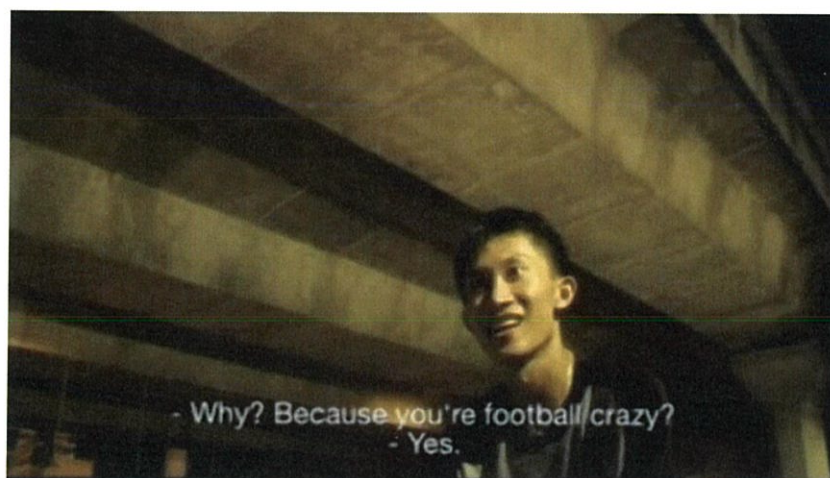
กล่าวถึงเทคนิคการถ่ายภาพยนตร์ในเรื่องนี้ที่ทำให้ภาพออกมาเหมือนคลอนไปมา เล็กน้อย เป็นเทคนิคที่ส่งผลต่อการรับรู้และการทำความเข้าใจว่า สิ่งที่เห็นอยู่นั้นคือความเป็นจริง ที่จะต้องบันทึกทันที เหมือนไม่ทันที่จะตั้งกล้องให้หนึ่งก็ต้องรีบถ่ายเก็บไว้ ทำให้เชื่อว่าสิ่งที่เห็น อยู่นั้น ไม่ได้เกิดจากการวางแผนไว้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นเทคนิคพื้นฐานของการถ่ายทำภาพยนตร์สาร คดีที่ต้องตอบได้กับความเป็นจริงทันทีโดยไม่ต้องเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆให้เสียเวลา เทคนิคนี้สอดคล้องกับเรื่องราวที่เคลื่อนไหวไปมามากๆ ข้อเท็จจริงที่มาจากหลายช่องทางและ หลายมุมมอง เรื่องราวลักษณะจึงต้องการความคล่องตัวสูงของผู้บันทึกภาพ ภาพที่ได้จากการ ถ่ายทำด้วยเทคนิคนี้จึงดูเหมือนจริงเสมอ เหมือนผู้ชมกำลังอยู่ในเหตุการณ์นั้น จับต้องสิ่งที่ เกิดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดการทรงตัวที่คลอนไปมาเล็กน้อย หมุนมองสิ่งต่างๆที่อยู่รอบๆเหมือน กำลังฟังความรอบข้าง และจะว่าไปแล้วก็มีภาพอยู่หลายช่วงที่ลักษณะการถ่ายภาพคล้ายการถ่าย เล่น ภาพที่ออกมาจึงดูเหวี่ยงไปเหวี่ยงมา'

ความน่าเชื่อถือต่อความเป็นจริงที่ผ่านการบันทึกด้วยเทคนิคนี้ไม่ได้ถูกใช้ในงาน ภาพยนตร์สารคดีเท่านั้น แต่ยังถูกใช้ในงานภาพยนตร์ที่ “ต้องการให้เกิดความน่าเชื่อถือ” ต่อ

เสียงบรรยายของเป็นเอกคือสิ่งที่ทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้กลายเป็นภาพยนตร์ได้อย่างสมบูรณ์ การนำพาผู้ชมให้เข้าสู่โลกที่เขายังไม่เคยเข้าไปสัมผัสในทำนองเชิญชวนและบทสรุปที่ไม่ได้ต้องการให้ใครมาจ่อมจมอยู่ในโลกใบเดียวกัน เพราะทุกคนก็ต่างมีโลกดั่งกล่าวด้วยกันทุกคน ถือเป็นการตอกย้ำความชัดเจนในเจตนารมณ์ของผู้สร้างได้เป็นอย่างดี

ภาพยนตร์สารคดีสั้นเรื่องนี้ไม่ได้นำเสนอเรื่องราวที่แปลกใหม่อะไรเลย สิ่งที่ผู้สร้างต้องการจะบอกเป็นสิ่งที่เดียวกันกับคำบอกกล่าวซ้ำซากที่พวกเราได้ฟังกันมาหลายครั้งหลายหนแล้ว ตั้งแต่พระพุทธเจ้า พระเจ้าของศาสนาต่างๆ ศาสดา นักบวชของศาสนานั้นๆ นักปราชญ์ ผู้บริหารบ้านเมือง นักธุรกิจ ตลอดจนพ่อค้า แม่ขายคนเดินดินต่าง ก็เคยบอกกล่าวกับเราถึงสิ่งนี้มาตลอด⁴

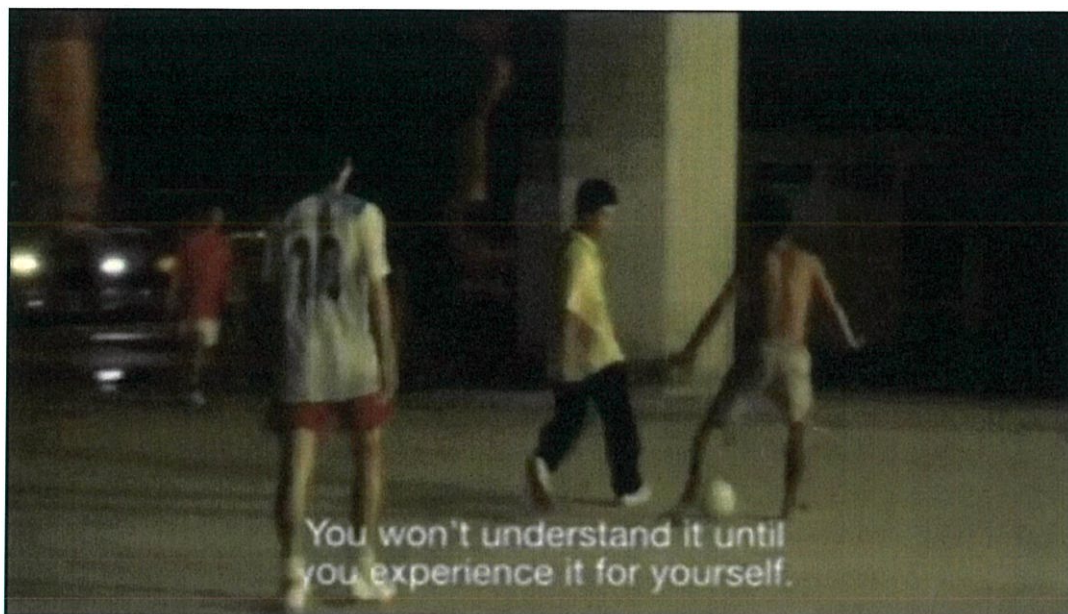
ความสุขที่หลายต่อหลายคนควาหา แลกด้วยหยาดเหงื่อ คราบน้ำตา ความกลัว ท้อแท้สิ้นหวัง เดินทางเสาะหาเป็นหมื่นลิ้นไมล์ แล้วก็ยังตอบตัวเองไม่ได้เสียที่ว่าความสุขของตัวเองอยู่ที่ใด⁵

ภาพที่ 2 ภาพจากภาพยนตร์สารคดีเรื่อง Total Bangkok

ที่มา : อารักษ์ วาริช. Total Bangkok [Online], สืบค้น 6 ตุลาคม 2556. เข้าถึงได้จาก

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=BDRTZHdD7CI.

ภาพที่ 3 ภาพจากภาพยนตร์สารคดีเรื่อง Total Bangkok

ที่มา : อารักษ์ วาริช. Total Bangkok [Online], สืบค้น 6 ตุลาคม 2556. เข้าถึงได้จาก

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=BDRTZHdD7CI.

ภาพที่ 4 ภาพจากภาพยนตร์สารคดีเรื่อง Total Bangkok

ที่มา : อารักษ์ วาริช. Total Bangkok [Online], สืบค้น 6 ตุลาคม 2556. เข้าถึงได้จาก

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=BDRTZHdD7CI.

เชิงอรรถท้ายบทที่ 2

¹อนุกุล คงวรา. ภาพยนตร์สารคดี เมธาวี[ออนไลน์], สืบค้น 2 ตุลาคม 2556.
เข้าถึงได้จาก<http://believery.wordpress.com/tag/ภาพยนตร์สารคดี/>.

²อารักษ์ วาริช. Total Bangkok [ออนไลน์], สืบค้น 6 ตุลาคม 2556. เข้าถึงได้จาก
<http://www.manager.co.th/Entertainment/ViewNews.aspx?NewsID=9490000150541>.

³เรื่องเดียวกัน

⁴เรื่องเดียวกัน

⁵เรื่องเดียวกัน

บทที่ 3

การเขียนบทภาพยนตร์สารคดี

1. สรุปแนวทางของภาพยนตร์

วัตถุประสงค์

เพื่อบอกเล่าวัฒนธรรมว่าอีสานในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีมายาวนานกว่า 25 ปี การแข่งขันและการประกวดว่าที่แตกต่างไปจากที่อื่นในประเทศไทย สร้างความแปลกใหม่ให้กับผู้คนที่ไม่เคยพบเห็น

กลุ่มเป้าหมาย

ทุกเพศทุกวัย

แนวคิดหลัก

บอกเล่าการสืบทอดความรู้ความสามารถในการทำว่าอีสานของคนที่นี่ ที่ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบันคนรุ่นใหม่ก็ยังให้ความสนใจอยู่และคนที่ต่างถิ่นก็เข้าแข่งขันกันมากขึ้น เพราะความเป็นเอกลักษณ์และรูปแบบงานว่าที่จังหวัดบุรีรัมย์ยังคงดึงดูดผู้คนอยู่

ความขัดแย้ง

อิทธิพลทางการตัดสินใจเริ่มมากขึ้นคนหน้าใหม่อาจจะได้รางวัลขยับยั้งทำให้คงยากที่จะมาชิงชัย ผิดกันกับในช่วงที่เริ่มมีงานว่าใหม่ๆ

สรุปข้อมูล

งานว่าที่บุรีรัมย์มีความเป็นเอกลักษณ์ส่วนตัวเพราะด้วยการเล่นว่าแอกมักจะโชว์ความสง่างามมากกว่าความแปลกใหม่ แต่ผู้คนที่รักและห่วงแหนไว้ไม่ให้งานว่าแอกหายไปจังหวัดบุรีรัมย์ ผมจึงเลือกบันทึกเรื่องราวของคนที่นี่ว่าแอกและงานว่าแอกจริงๆคือ ลุงณรงค์ อุไรแข เพื่อให้ทุกคนได้รู้และเห็นถึงความสนใจที่ยังคงมีอยู่เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

2. สรุปการวางโครงเรื่องภาพยนตร์สารคดีสั้น

จากการรวบรวมข้อมูล ค้นคว้า สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ นำมาวิเคราะห์ จึงได้เป็นโครงเรื่องและแนวทางในการทำงานดังต่อไปนี้

Sequence 1 :วิถีชีวิต

บอกเล่าการใช้ชีวิตของลุงณรงค์ อุไรและการทำวาก่อนเทศกาลว่าจะเริ่มขึ้นในช่วงฤดูหนาว

Sequence 2 :เด็กๆผู้สืบทอด

เพื่อสื่อถึงการรู้ความสามารถในการทำวาก่อนจะคงวนเวียนตกทอดไปสู่ลูกหลาน

Sequence 3 :คนที่ส่งเสริม

ในตอนนี้จะพูดเล่าถึงคนที่คอยช่วยเหลือและสนับสนุนลุงณรงค์ อุไรแข่งในการแข่งวาก่อนทุกๆปี

Sequence 4 :งานวาก่อนเริ่มขึ้นแล้ว

เพื่อบอกเล่าเหตุการณ์เทศกาลวาก่อนประจำจังหวัดบุรีรัมย์

Sequence 5 :วาก่อนเป็นดวงดาว

บอกเล่าบรรยากาศยามเย็นและเหตุการณ์ที่คนแข่งขันต้องเฝ้าและวิ่งวาก่อนแม้นยามกลางคืน

Sequence 6 :เข้าวันสุดท้ายของงานวาก่อนประจำปี

วันสุดท้ายของการแข่งขันที่มีการแข่งขันวาก่อนยักษ์เพื่อโชว์ศักยภาพของชนใหญ่ๆในจังหวัดบุรีรัมย์

Sequence 7 :หมดฤดูวาก่อน

บทสรุปเหตุการณ์ต่างๆที่ผ่านมาในช่วงเทศกาลวาก่อนของลุงณรงค์ อุไรเขา

โครงเรื่องขยายภาพยนตร์สารคดี "สองห้อง"

Sequence 1 :วิถีชีวิต

เปิดเรื่องด้วยภาพการเล่าเรื่องความเป็นอยู่โดยทั่วไป วิถีชีวิตของการทำว้าวของลุงณรงค์ อุไรแหเพื่อจะเอาไปแข่งขันในงานประเพณีของจังหวัด บอกเล่าชีวิตและวิธีการทำว้าว การเล่นที่ถูกต้องแบบของคนทีบุรีรัมย์เขาเล่นกันอย่างไร

- การเปิดเรื่องจะเปิดด้วยประสบการณ์ของผมกับตัวว่าวจนโยงไปหาลุงณรงค์
- เรื่องคนในหมู่บ้านเป็นอีกหนึ่งสิ่งสำคัญที่เป็นแรงผลักดันลุงณรงค์ให้เข้าแข่งขันว่าวจึงต้องมีภาพของชาวบ้านเข้ามาประกอบด้วย

Sequence 2 :เด็ก ๆ ผู้สืบทอด

เรื่องราวในตอนนี้เป็นเรื่องของคนที่ให้ความสนใจว่าวของลุงณรงค์ รวมไปถึงเด็ก ๆ ที่ชอบเป็นพิเศษ ในตอนนี้จะบอกเล่าบรรยากาศของเด็กในการเล่นว่าวและทำเองวิ้งเองโดยมีลุงณรงค์เป็นเหมือนคุณคอยสอน และสอบถามความคิดความรู้สึกโดยใช้การเล่าด้วยภาพและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

- บรรยากาศเด็ก ๆ มาที่บ้านลุงณรงค์แล้วมาทำว้าวของตัวเอง
- ภาพลุงณรงค์ทำว้าวและพูดถึงเด็กในหมู่บ้านเกี่ยวกับว่าว
- ภาพเหตุการณ์ที่เด็ก ๆ ไปทดลองว่าวให้ลุงณรงค์

Sequence 3 :คนที่ส่งเสริม

เรื่องในตอนนี้จะเล่าถึงบุคคลที่ร่วมและส่งเสริมให้ลุงณรงค์ อุไรแหช่วยทำและร่วมลงแข่งขันในเทศกาลงานว่าวของจังหวัดบุรีรัมย์ พูดคุยและบอกเล่าเรื่องราวที่ผ่านมาในเทศกาลงานว่าวและความรู้ความสามารถของตนเอง

คนให้สัมภาษณ์

- นายงาม ไชยรินทร์
- นางเฉลียว อุไรแห
- ภาพสัมภาษณ์ นายงาม ไชยรินทร์
- ภาพการช่วยทำว้าวของ นายงาม
- ภาพสัมภาษณ์ นางเฉลียว อุไรแห
- ภาพชีวิตประจำวันของนางเฉลียว

Sequence 4 :งานว่าวเริ่มขึ้นแล้ว

บอกเล่าบรรยากาศในงานว่าวประจำปีของจังหวัดบุรีรัมย์โดยให้ว่าวของลุงณรงค์ อุไรเขเป็นตัวละครนำเรื่องราวในงานทั้งการลงแข่งและบรรยากาศจริงของเทศกาลว่าวจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่การลงทะเบียนจนการวิ่งว่าวของแบบฉบับลุงณรงค์และเหตุการณ์เรื่องราวและสถานการณ์ในเวลานั้น

- การเริ่มเตรียมสถานที่และว่าว
- การใช้ชีวิตคนเล่นว่าวในงาน
- ภาพว่าวของคนลงแข่งในงาน
- บทสัมภาษณ์ลุงณรงค์ก่อนแข่ง
- คู่แข่งว่าวของลุงณรงค์
- เหตุการณ์สถานการณ์ต่างๆตามช่วงเวลาที่แข่งว่าว
- บทสัมภาษณ์ของคนที่ร่วมงานหรือเที่ยวงานว่าว

Sequence 5 :ว่าวเป็นดวงดาว

บรรยากาศในตอนกลางคืนก็ยังมีว่าวเปรียบเสมือนดวงดาวบนท้องฟ้า บอกเล่าบรรยากาศการแข่งขันว่าวกลางคืนในงาน ให้เห็นภาพของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตอนกลางคืนที่คนเฝ้าว่าวจะต้องอยู่กับว่าวทั้งคืน

- การใช้ชีวิตและกิจกรรมในตอนเย็นจนไปถึงตอนกลางคืนในงานว่าว
- ดูแลและเฝ้าว่าวในตอนกลางคืน
- ภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลากลางคืน
- ภาพกรรมการตรวจว่าวในตอนกลางคืน

Sequence 6 :เข้าวันสุดท้ายของงานว่าวประจำปี

เข้าวันสุดท้ายเป็นแข่งที่ใกล้จะสิ้นสุดลงแต่ยังมีการแข่งของว่าวยักษ์ที่ต้องใช้คนวิ่งเป็นจำนวนมากสร้างความตื่นเต้นให้กับคนในงานและภาพที่สิ้นสุดลงของบรรยากาศงานว่าวประจำปี

- บรรยากาศยามเข้ามีครอบครัวงานว่าว
- การนำว่าวลงจากฟ้า
- การแข่งขันว่าวยักษ์

-ภาพการเก็บที่พัทที่นอน

-การรับรางวัล

Sequence 7 :หมดฤดูหนาว

บทสรุปเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นและความรู้จากการที่ตัวผมเองได้ไปรู้ไปสัมผัสเรื่องราวเทศกาลว่าประจำปีจะถูกสรุปออกมาเป็นคำพูดบรรยายประกอบภาพของเด็กๆและชาวบ้านที่หมู่บ้านของลุงณรงค์

-ภาพเด็กๆในหมู่บ้านเล่นว่าวกันยามเย็น

-พร้อมบอกเล่าสรุปเรื่องราวทั้งหมดจากการที่ผมได้ประสบเจอ

บทภาพยนตร์สารคดี

บทภาพยนตร์สารคดี “ สองห้อง ”

ความยาว 30 นาที

ภาพ

เสียง

Sequence 1 : วิธีชีวิต

-เปิดด้วยภาพห้องฟ้าที่ว่างเปล่าที่มีแต่ก้อนเมฆ

พูดเล่าของเรื่องราวของพระองค์ที่มีต่อว่าว

-ภาพชีวิตประจำวันของลุงณรงค์ อุไรแห

บรรยากาศของชีวิตประจำวัน

-วันที่เริ่มเตรียมว่าวและทดลองว่าวในทุกๆวันก่อนการแข่งขันจะเริ่มขึ้น

บรรยากาศของการเล่นว่าวและทำว่าว

-การลองว่าวและเล่นว่าวในแต่ละวัน

เสียงบรรยากาศ

Sequence 2 : เด็กๆผู้สืบทอด

บรรยากาศของเด็กๆ

-บรรยากาศเด็กๆมาที่บ้านลุงณรงค์แล้วมาทำว่าวของตัวเอง

บทสัมภาษณ์

-ภาพลุงณรงค์ทำว่าวและพูดถึงเด็กในหมู่บ้านเกี่ยวกับว่าว

เสียงบรรยากาศเหตุการณ์เด็กลองว่าว

-ภาพเหตุการณ์ที่เด็กๆไปทดลองว่าวให้ลุงณรงค์

Sequence 3 : คนที่ส่งเสริม

-ภาพสัมภาษณ์ นายงาม ไชยรินทร์

เสียงสัมภาษณ์

-ภาพการช่วยทำว่าวของ นายงาม

บรรยากาศ

-ภาพสัมภาษณ์ นางเฉลียว อุไรแห

เสียงสัมภาษณ์

-ภาพชีวิตประจำวันของนางเฉลียว

บรรยากาศ

Sequence 4 : งานว่าวเริ่มขึ้นแล้ว

-การเริ่มเตรียมสถานที่และว่าว

เสียงบรรยากาศในงานว่าว

-การใช้ชีวิตคนเล่นว่าวในงาน

เสียงบรรยากาศ

-ภาพว่าวของคนลงแข่งในงาน

-บทสัมภาษณ์ลุงณรงค์ก่อนแข่ง

บทสัมภาษณ์

- คู่แข่งว่าวของลุงรงค์
 - เหตุการณ์สถานการณ์ต่างๆตามเวลาที่แข่งว่าว
 - บทสัมภาษณ์ของคนที่ร่วมงานหรือที่ขงงานว่าว
- บรรยากาศผสมดนตรีประกอบ
บทสัมภาษณ์

Sequence 5 :ว่าวเป็นดวงดาว

- การใช้ชีวิตและกิจกรรมในตอนเย็นจนถึงตอนกลางคืนในงานว่าว
 - ดูแลและเฝ้าว่าวในตอนกลางคืน
 - ภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลากลางคืน
 - ภาพกรรมการตรวจว่าวในตอนกลางคืน
- บรรยากาศและบทสนทนา
ดนตรีประกอบ
บรรยากาศ
บรรยากาศ
บทสนทนา

Sequence 6 :เข้าวันสุดท้ายของงานว่าวประจำปี

- บรรยากาศยามเช้ามีครอบครัวงานว่าว
 - การนำว่าวลงจากฟ้า
 - การแข่งขันว่าวยักษ์
 - เก็บที่พักรื่นนอน
 - การรับรางวัลของงานว่าว
- บรรยากาศผสมดนตรีประกอบ
บรรยากาศ
บรรยากาศ
บรรยากาศ
บรรยากาศ

Sequence 7 :หมดฤดูว่าว

- ภาพเด็กๆในหมู่บ้านเล่นว่าวกันยามเย็น
- บรรยากาศ และบทบรรยาย
รางวัลที่ได้จากการแข่งขันไม่มีความสำคัญอีกต่อไป
การสืบสานและการถ่ายทอดวิชาความรู้เป็นสิ่งที่
ยิ่งใหญ่กว่า เป็นแรงผลักดันให้คนที่นี่และ
ลุงรงค์ยังคงทำว่าวต่อไป

Shooting script ภาพยนตร์สารคดี"สองห้อง"

ภาพ

เสียง

Sequence 1 : วิถีชีวิต

ภายนอก/บ้านลุงณรงค์และทุ่งนา/กลางวัน

ELS ภาพท้องฟ้าที่ว่างเปล่าที่มีแต่ก้อนเมฆ

LS ภาพชีวิตประจำวันของลุงณรงค์ อูไรแห

CU ลุงณรงค์เลี้ยงจิ้งหรีด

MS ลุงณรงค์กำลังก่อไฟและเลี้ยงจิ้งหรีด

LS การทำว่าวยักษ์

MS การทำว่าวยักษ์

ELS ไปล่องว่าวที่ทุ่งนา

CU ลวดลายบนว่าว

LS เหตุการณ์และบทสนทนาของชาวบ้านกับลุงณรงค์

MS เหตุการณ์และบทสนทนาของชาวบ้านกับลุงณรงค์

ELS ว่าวอยู่บนท้องฟ้า

MS ว่าวที่ลอยอยู่บนท้องฟ้า

*ทำอย่างนี้เป็นเวลาวันก่อนวันงานว่าว

บรรยากาศ

Sequence 2 : เด็กๆผู้สืบทอด

ภายนอก/บ้านลุงณรงค์/กลางวัน

ELS เด็กๆวิ่งเล่นในบ้านลุงณรงค์

LS เด็กในหมู่บ้านทำว่าว

MS เด็กทำว่าว

ELS เด็กเอว่าวไปวิ่งเล่นทุ่งนาหลังหมู่บ้าน

LS เหตุการณ์เด็กๆพูดคุยกับลุงณรงค์เรื่องว่าว

ELS ลุงณรงค์พาเด็กไปทดลองว่าวแข่ง

LS เด็กวิ่งว่าวเพื่อทดสอบ

CU หน้าเด็กพูดคุยกันระหว่างเล่นว่าว

บรรยากาศและ

บทสนทนา

Sequence 3 :คนที่ส่งเสริม

ภายนอก/บ้านลุงณรงค์และทุ่งนาหลังหมู่บ้าน/กลางวัน

บทสัมภาษณ์ของนายงาม ไชย
รินทร์

MS ภาพสัมภาษณ์ นายงาม ไชยรินทร์

LS ภาพการช่วยทำว่าวของ นายงาม

บรรยากาศและบทสนทนาใน
เหตุการณ์

Insert

MS ชาวบ้านและนายงามช่วยกันลองว่าว

MS นายงามพูดคุยกับลุงณรงค์ตอนที่กำลังทำว่าว

LS นายงามเอาวัวไปลองที่ทุ่งนาหลังหมู่บ้าน

บทสัมภาษณ์ของนางเฉลียว

MS ภาพสัมภาษณ์ นางเฉลียว อุไรแข

LS ภาพชีวิตประจำวันของนางเฉลียวสี่ชั่ว

บรรยากาศและบทสนทนาใน
เหตุการณ์

Insert

LS ป้าเฉลียวอยู่กับลุงณรงค์ที่บ้าน

MS ป้าเฉลียวทำกิจกรรมประจำวัน

Sequence 4 :งานว่าวเริ่มขึ้นแล้ว

ภายนอก/สนามกีฬาห้วยราช/กลางวัน

Sequence 4 secne 1 ว่าวลุงณรงค์

ELS Time lapse สนามกีฬาห้วยราช

บรรยากาศ

ELS แคมว่าวของลุงณรงค์

LS การตั้งแคมป์ว่าว

MS การเอาวัวลงมาตั้งโชว์หน้างาน

CU ลุงณรงค์ดูว่าวของตัวเอง

MS การจัดเตรียมว่าวเพื่อลงแข่ง

บทสัมภาษณ์ของลุงณรงค์

LS ย้ำว่าวจากที่แคมป์เพื่อไปจุดแข่งขัน

MLS สัมภาษณ์ลุงณรงค์พูดถึงความพร้อมของว่าว

บรรยากาศ

LS กรรมการตรวจว่าวก่อนขึ้นท้องฟ้า

MS กรรมการดูตลกลายบนตัวว่าว

CU หน้าลุงณรงค์กำลังมองว่าวของตัวเอง

MS ทีมว่าวที่กำลังจับเชือก

ELS ว่าวลุงณรงค์ขึ้นบนท้องฟ้า

LS ทีมงานว่าวของลุงณรงค์กำลังวิ่งว่าวท้องฟ้า

ELS ว่าวของลุงณรงค์อยู่บนท้องฟ้า

บรรยากาศ

Sequence 4 scene 2 สัมภาษณ์คนร่วมงาน

ELS ว่าวที่อยู่ในงานรูปร่างแปลก

LS คนที่กำลังเล่นว่าวแปลกตัวนั้น

MS สัมภาษณ์คนนั้น ให้พูดถึงลุงณรงค์

Insert LS คนเล่นว่าวแปลกว่าวแฟนซีในงาน

บทสัมภาษณ์ของคนเล่นว่าว

บทสนทนาและบรรยากาศ

Sequence 5 :ว่าวเป็นดวงดาว

Scene 1 ภายนอก/สนามกีฬาห้วยราช/กลางคืน

ELS ว่าวในงานว่าวที่ขึ้นเต็มท้องฟ้า

LS คนเอว่าวขึ้นท้องฟ้า

LS ว่าวของลุงณรงค์กำลังเอาขึ้นฟ้าในยามเย็น

MS บทสนทนาลุงณรงค์กับลูกทีม

ELS หลังว่าวขณะขึ้นท้องฟ้า

CU หน้าลุงณรงค์มองว่าวของตัวเอง

LS ลูกทีมกำลังวิ่งว่าว

ELS Time lapse ท้องฟ้าเปลี่ยนไปตอนกลางคืน

Insert ดวงอาทิตย์ ยามเย็น

บทสนทนาและบรรยากาศ

Scene 2 ภายนอก/สนามกีฬาห้วยราช/กลางคืน

ELS ไฟจากแคมป์ว่าวในงาน

LS กิจกรรมในแคมป์ในตอนกลางคืน

MS บทสนทนาเรื่องว่าระหว่างลุงณรงค์กับลูกทีม

LS เหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในตอนกลางคืน

MS ลุงณรงค์อธิบายวิธีการเอาตัวในตอนเช้า

LS กรรมการมาตรวจว่า

MS บทสนทนาระหว่างกรรมการกับลูกทีมที่เฝ้าว่า

CU insert กองไฟแคมป์ว่า

บทสนทนาและบรรยากาศ

Sequence 6 : Scene 1 เข้าวันสุดท้ายของงานว่าประจำปี

ภายนอก/สนามกีฬาห้วยราช/กลางวัน

ELS บรรยากาศยามเช้ามีครอบครัวว่า

ELS insert ดวงอาทิตย์ยามเช้า

LS ลูกทีมเอาว่าลงจากท้องฟ้า

MS กรรมการตรวจว่า

MS การเอาว่าลง

LS กิจกรรมยามเช้าระหว่างรอแข่งว่ายักษ์

ELS การแข่งขันว่ายักษ์

LS ลูกทีมยกว่ายักษ์ไปจุดปล่อยว่า

MS ลุงณรงค์เดินไปที่ว่ายักษ์ของตัวเอง

LS Insert ว่ายักษ์ของทุกคนที่ลงแข่ง

ELS Insert การปล่อยว่ายักษ์ขึ้นท้องฟ้า

LS Insert ว่ายักษ์บนท้องฟ้า

LS ลุงณรงค์กับลูกทีมพูดคุยกันเตรียมว่า

MS ลุงณรงค์มองว่าของตัวเอง

LS ลูกทีมจัดเตรียมเชือกว่าเพื่อรอวิ่ง

MS ลูกทีมเตรียมหางว่า

CU มือลูกทีมจับเชือกเพื่อรอวิ่ง

ELS จากด้านหลังลุงณรงค์ปล่อยว่ายักษ์ขึ้น

LS ลูกทีมวิ่งว่ายักษ์

CU ลุงณรงค์มองว่าของตัวเอง

บรรยากาศ

บทสนทนาและบรรยากาศ

- LS ว่าวยักษ์กำลังขึ้นบนท้องฟ้า
 LS ลูกทีมวิ่งว่าวยักษ์
 MS ลูกทีมจับเชือกว่าวที่ขึ้นบนฟ้าแล้ว
 LS ทุกคนกำลังช่วยกันจับว่าวยักษ์
 LS ทุกคนช่วยกันเอาว่าวตกลงจากฟ้า
 LS ทุกคนนำว่าวยักษ์กลับมาเก็บ

บรรยากาศ

Sequence 6 : Scene 2 เข้าวันสุดท้ายของงานว่าวประจำปี

ภายนอก/สนามกีฬาห้วยราช/กลางวัน

- MS ลุงณรงค์พูดคุยกับลูกทีมเกี่ยวกับว่าวยักษ์
 ELS ทุกคนช่วยกันเก็บแคมป์เพื่อที่จะกลับบ้าน
 LS การรื้อแคมป์
 MS เก็บว่าวขึ้นบนรถเพื่อกลับบ้าน
 LS ช่วงเวลาการรับรางวัลบนเวที
 CU หน้าลุงณรงค์ช่วงลุ้นรางวัล
 MS การรับรางวัล

เสียงบทสนทนาและบรรยากาศ

Sequence 7 :หมดฤดูว่าว

ภายนอก/ทุ่งนาหลังหมู่บ้าน/กลางวัน

- ELS เด็กๆในหมู่บ้านวิ่งว่าวที่ทุ่งนาท้ายหมู่บ้าน
 LS เด็กๆเก็บว่าวลงจากบนฟ้า
 LS เด็กวิ่งเล่นว่าวในทุ่งนา
 MS เด็กๆนั่งเล่นนั่งคุยในทุ่งนา
 MS ว่าวบนฟ้าผ่านไหล่ของเด็กๆ
 LS เด็กเดินกลับบ้านหลังเลิกเล่นว่าวยามเย็น
 MS เด็กๆถือว่าวตัวเองเดินกลับบ้าน

บรรยากาศ และบทบรรยาย
 รางวัลที่ได้จากการแข่งขันไม่มี
 ความสำคัญอีกต่อไป การสืบ
 สานและการถ่ายทอดวิชาความรู้
 เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า เป็น
 แรงผลักดันให้คนที่นี่และ
 ลุงรงค์ยังคงทำว่าวต่อไป

บทที่ 4

ขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์สารคดี

ขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์

หลังจากที่ได้บทภาพยนตร์สารคดีมาแล้ว เมื่อถึงขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์สารคดี

สามารถแบ่งได้ 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นตอนก่อนถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี (PRE-PRODUCTION)
2. ขั้นตอนการถ่ายทำสารคดี (PRODUCTION)
3. ขั้นตอนหลังการถ่ายทำสารคดี (POST-PRODUCTION)

ขั้นตอนก่อนถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี (PRE-PRODUCTION)

ขั้นตอนนี้เป็นหนึ่งในขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะจะช่วยให้เราทำงานในขั้นตอนการถ่ายทำได้ง่ายขึ้น เหตุการณ์ในขั้นตอนการถ่ายทำเราไม่สามารถกำหนดได้ทั้งหมด เหมือนกับภาพยนตร์เราจึงมีการวางแผนที่ค่อนข้างครอบคลุมที่สุด แต่ด้วยตัวของผมค่อนข้างจะรู้เหตุการณ์ข้างว่จะอะไรจะเกิดขึ้นบ้างในงานว่วและที่บ้านของลุงณรงค์ ด้วยความที่ผมรู้จักงานว่วและลุงณรงค์เป็นอย่างดีและได้เข้าไปติดต่อไว้ก่อนก่อนแล้วทำให้พอจะรู้วันเวลาและเหตุการณ์ที่สามารถคาดเดาได้ทำให้ทำงานง่ายขึ้นมาก แต่สิ่งยากที่สุดในขั้นตอนเตรียมงานคือการเตรียมการถ่ายทำ เหตุผลคือเหตุการณ์เกิดขึ้นครั้งเดียวในหนึ่งปี

การแยกลำดับและขั้นตอนในการถ่ายทำ (SCRIPT BREAKDOWN)

เหตุผลที่ต้องมี SCRIPT BREAKDOWN ในการทำภาพยนตร์สารคดีเพื่อไม่ให้เป็นภาระสับสน โดยใช้วิธีการทำงานง่ายๆเพียงแค่วางวันเวลาเท่านั้นไม่ได้ลงลึกในรายละเอียด เพราะไม่สามารถทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ การแยกลำดับการถ่ายทำเริ่มจากการที่ได้วันเวลาของงานว่วที่ตายตัวแล้ว ต้องมาจัดลำดับการเตรียมว่วของลุงณรงค์ คือลุงณรงค์เวลาในการ

เตรียมว่าวเป็นเวลา 10 วัน แต่ตัดสินใจเก็บรายละเอียดเพียง 5 วันสุดท้ายก่อนงานว่าจริงเพราะจะเห็นทุกอย่างเป็นรูปเป็นร่าง ง่ายและสะดวกในการถ่ายทำ

การวางแผนงานก่อนการถ่ายทำ (PRODUCTION PLAN)

หลังจากที่แยกแยะรายละเอียดทุกอย่างเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้จะเป็นตัวจัดการณ์ อุปกรณ์และแก้ไขสถานการณ์ที่เราไม่สามารถจะควบคุมได้ ขั้นตอนนี้สามารถย้ายขั้นตอนก่อนหน้าอีกครั้งและนัดหมายตัวละครและสถานที่ทุกอย่างที่แน่นอน

โดยช่วงเวลาการเตรียมบทคือเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2556 เนื่องจากผมมีประสบการณ์เกี่ยวกับงานว่าวอยู่แล้วทำให้คาดเดาเหตุการณ์บางตอนได้โดยไม่ต้องลงพื้นที่ก่อน

ช่วงที่จะลงหาข้อมูลที่จังหวัดบุรีรัมย์จะอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2556 เพราะเราสามารถรับรู้อากาศและคุณภาพแวดล้อมได้ใกล้เคียงกับช่วงเวลาที่ถ่ายจริง งานว่าวจะต้องมีลมมากและแรงจึงจะได้หาวิธีรับมือ

ช่วงเวลาไปถ่ายทำจะเป็นช่วงเดือนธันวาคม ปี 2556 ช่วงเทศกาลว่าวจะอยู่วันที่ 21-22 ธันวาคม 2556

การเตรียมอุปกรณ์การถ่ายทำ

อุปกรณ์ในการถ่ายทำคือ

1. กล้อง Canon 5D Mark II และ กล้อง Canon 550D
2. ไมค์ Rode Pro ติดหัวกล้อง และที่อัดเสียง Zoom
3. ขาตั้งกล้อง Tri-pod และ Mono-pod
4. Memory SD Card 32 GB 2 ชิ้น
5. Computer notebook
6. Lens 24-105, 70-200, 50, 11-16
7. ไฟ LED พกพา

อุปกรณ์ที่เตรียมไปเพื่อเตรียมรับมือกับสภาพอากาศและเหตุการณ์ อาทิเช่นลมที่โล่ง แสงแรงมากจำเป็นต้องใช้ไมโครโฟนที่เล็กและมีคุณภาพเพื่อสะดวกในการเคลื่อนที่และลดการรับลม โดยใช้ที่กันลมของไมโครโฟน ไฟ LED พกพาเพื่อ งานในตอนกลางคืนที่ไม่มีไฟเลย

ขั้นตอนการถ่ายทำ

เริ่มการถ่ายทำก่อนเทศกาลงานว่าจะเริ่มขึ้น5วันที่บ้านของลุงณรงค์ โดยการถ่ายทำนั้นจะดูสคริปคร่าวๆเท่านั้นเพื่อไม่ให้เป็นการบังคับเนื้อเรื่องมากนัก ช่วงเวลาที่เห็นอะไร นอกเหนือบทก็จะถ่ายทำไว้ให้ได้มากที่สุด เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการตัดต่อไป

การถ่ายที่บ้านลุงณรงค์นั้นจะมีอยู่2สถานที่หลักด้วยกันคือบ้านของลุงณรงค์ กับทุ่งนาหลังหมู่บ้าน เหตุการณ์การทำว้าวคือที่บ้านของลุงณรงค์ช่วงการทำว้าวจะเกิดขึ้นซ้ำๆ หลังจากนั้นจะนำว้าวไปลงที่ทุ่งนาหลังหมู่บ้านทุกเย็น การถ่ายทำนั้นจะตามไปทุกที่ทุก เหตุการณ์เพื่อให้ได้ช็อตและเรื่องราวมากที่สุด เพราะภาพยนตร์สารคดีไม่สามารถบังคับเรื่องได้ ทั้งหมดเหมือนภาพยนตร์บันเทิง

ในส่วนของการถ่ายทำในเทศกาลงานว่าเป็นอีกช่วงเวลาที่ถ่ายทำยากที่สุด จะต้องเตรียมทุกอย่างให้พร้อมและเคลื่อนย้ายง่ายที่สุดเพราะสนามแข่งว้าวใหญ่มากจะต้องเคลื่อนไหวตลอดเวลา

ในส่วนของเสียงในสารคดีเรื่อง "สองห้อง" ได้วางแผนไว้แล้วจะใช้เสียงของเหตุการณ์ให้มากที่สุด จึงจำเป็นต้องอัดเสียงทุกช็อตและต้องเสียงการหันไมโครโฟนเข้าตรงๆ กับทิศทางของลมเพื่อกันเสียงเสียหาย

ตารางการถ่ายทำ

เหตุการณ์	วันที่	เวลา	สถานที่
ตามถ่ายการทำว้าว	16 ธันวาคม 2556	8.00-16.00น.	บ้านลุงณรงค์
บันทึกการลองว้าว		16.00-18.00น.	ทุ่งนาหลังหมู่บ้าน
บันทึกชีวิตประจำวัน ของลุงณรงค์	17 ธันวาคม 2556	8.00-10.00น.	บ้านลุงณรงค์
ตามถ่ายการทำว้าว		10.00-16.00น.	บ้านลุงณรงค์
บันทึกการลองว้าว		16.00-18.00น.	ทุ่งนาหลังหมู่บ้าน
ตามถ่ายการทำว้าว	18 ธันวาคม 2556	8.00-16.00น.	บ้านลุงณรงค์
บันทึกการลองว้าว		16.00-18.00น.	ทุ่งนาหลังหมู่บ้าน
ตามถ่ายการทำว้าว	19 ธันวาคม 2556	8.00-16.00น.	บ้านลุงณรงค์
และสัมภาษณ์คน ถ่ายเด็กๆเล่นว้าว		16.00-18.00น.	ทุ่งนาหลังหมู่บ้าน
ตามถ่ายการทำว้าว	20 ธันวาคม 2556	8.00-18.00น.	บ้านลุงณรงค์
ถ่ายเหตุการณ์ในงาน ว้าว ตอนกลางวัน	21 ธันวาคม 2556	7.30-18.00น.	สนามกีฬาห้วยราช
ถ่ายเหตุการณ์ในงาน ว้าว ตอนกลางคืน		18.00-23.59น.	สนามกีฬาห้วยราช
ถ่ายเหตุการณ์ในงาน ว้าว ตอนกลางคืน	22 ธันวาคม 2556	23.59-04.00น.	สนามกีฬาห้วยราช

ถ่ายเหตุการณ์ในงาน ว่าว ตอนช่วงเช้ามีด	22 ธันวาคม 2556	05.00-07.00น.	สนามกีฬาห้วยราช
ถ่ายเหตุการณ์ในงาน ว่าว ตอนกลางวัน		07.00-12.00น.	สนามกีฬาห้วยราช
ถ่ายการรับรางวัล		13.00-14.00น.	สนามกีฬาห้วยราช

ภาพสถานที่

บ้านลุงณรงค์ อุไรแข

ภาพสถานที่
ทุ่งนาหลังหมู่บ้าน

ภาพสถานที่
สนามกีฬาอำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ (POST-PRODUCTION)

การเลือกเครื่องมือในการตัดต่อ

การถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี “สองห้อง” ถ่ายด้วยกล้อง DSLR Canon 5D Mark II ขนาดภาพ คือ 16:9 หรือ 1920*1080 และโปรแกรมที่ใช้ในการตัดต่อคือ Premiere Pro CS5.5 เปลี่ยนขนาดภาพโดยการครอบให้เป็น ภาพอัตราส่วน 2.35:1 Widescreen (Anamorphic Screen) เหตุผลที่ครอบเพราะสามารถเลือกเฟรมและแก้ไขภาพได้อีกครั้งในขั้นตอนโพสต์โปรดักชัน

ขั้นตอนและวิธีลำดับภาพ

โดยการวางเนื้อเรื่องไว้ตั้งแต่ต้นคือใช้ความรู้สึกของผมที่ผ่านคำพูดเป็นเสียงพากษ์ เปิดตัวและโยงเรื่องไปหาจุดประสงค์เป็นตัวละครเดินเรื่องสลับเหตุการณ์ต่างๆไปเรื่อยๆจนถึงเทศกาลว่า โดยวิธีการเล่าเรื่องไม่ได้มีวิธีที่พิเศษอะไรมากเพราะต้องการให้คนดูเข้าใจมากที่สุด และใช้การพากษ์เรื่องช่วยให้น้อยที่สุดเพื่อให้คนดูรับรู้บรรยากาศของเหตุการณ์นั้นให้มากที่สุด

ตัดต่อโดยใช้การตัดชน

โดยส่วนมากใช้วิธีการตัดชนเฟรมต่อเฟรมเพื่อให้เข้าใจง่ายและกระชับฉับไว ไม่ทำให้รู้ความรับรู้คนดูงมงายนักแต่ต้องเลือกเฟรมที่ค่อนข้างต่อเนื่องกันเพื่อไม่ให้สับสน

ตัดต่อโดยใช้เทคนิคเร่งความเร็วภาพ

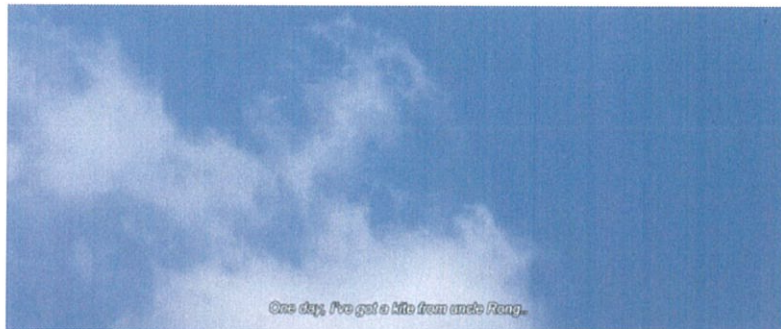
เพื่อเร่งเวลาที่นานมากๆให้เร็วขึ้นเพื่อไม่ให้คนดูรู้สึกกระโดดเวลามากนัก จึงเลือกใช้เฟรมเร่งเวลาห้องฟ้าเข้ามาช่วยแทนการเฟดภาพดำ ในบางส่วนที่ไม่สำคัญจะใช้การเฟดภาพ

ขั้นตอนการลำดับเสียง

ส่วนเรื่องของเสียง เสียงที่อัดจากไมโครโฟนวิ่งตรงเข้าที่ตัววิดีโอไม่ได้อัดแยก ทำให้สะดวกที่จะนำมาตัดต่อ แต่ก็มีปัญหาเรื่องเสียงรบกวน เสียงรบกวนที่มากที่สุดคือเสียงลมตีไมโครโฟน เพราะอุปกรณ์ที่นำไปกันลมเกินความสามารถที่กันลมทำให้มีเสียงแตกบ้าง ใช้โปรแกรมช่วยก็ทำให้ดีขึ้น

การเรียงเสียงเริ่มจากเสียงจากตัววิดีโอก่อนแล้วจึงนำดนตรีประกอบใส่เพิ่มเติมทำแบบนี้เพื่อให้รู้ข้อบกพร่องของเสียงวิดีโอหลักก่อนจะได้แก้ปัญหาได้ถูกต้องไม่ยุ่งยาก

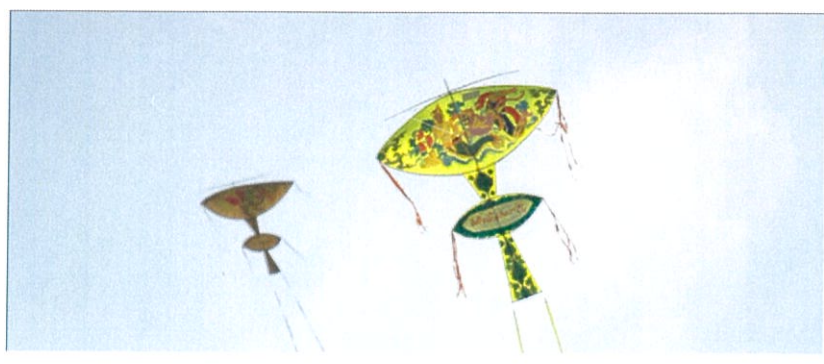
ภาพตัวอย่างบางส่วนในภาพยนตร์

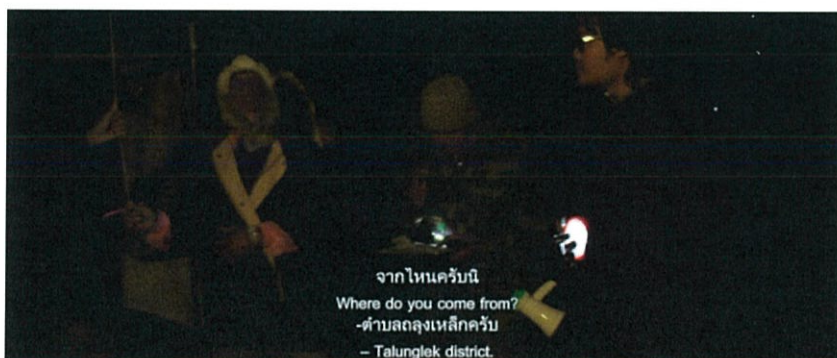

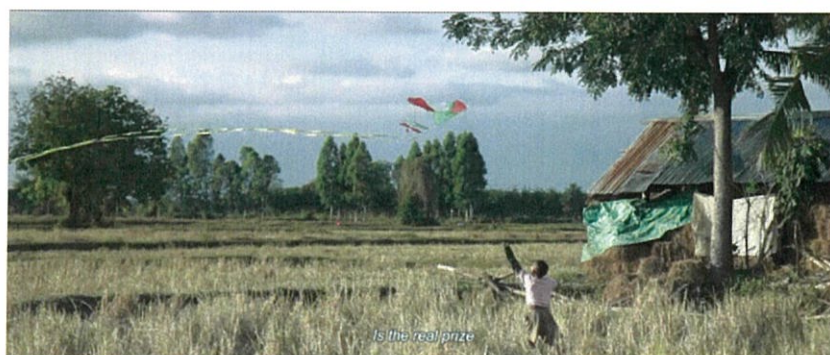

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ศิลปินพินทุ์ครั้งนี้ได้สำเร็จเสร็จสิ้นไปได้ด้วยดี และรู้สึกประทับใจมาก ตัวกระผมเองได้ลงมือวางแผนเองทุกขั้นตอนและลงมือทำเองทุกอย่างเพื่อพิสูจน์ความรู้ความสามารถของตัวเองว่าจะผ่านอุปสรรคต่างๆไปได้ด้วยวิธีใดบ้าง อุปสรรคเหล่านั้นทำให้เรามีประสบการณ์เพิ่มขึ้นมากเพื่อปรับข้อบกพร่องให้ดีขึ้นและหาจุดเด่นของตัวเองเพื่อปรับใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตอีกด้วย

ปัญหาในขั้นตอนก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์

ปัญหาเรื่องการทำบทภาพยนตร์สารคดี

สารคดีเรื่องนี้เกิดจากที่ตัวของกระผมมีความชื่นชอบในว้าวเอกอีสานเป็นพิเศษจึงตัดสินใจจะทำสารคดีเรื่องนี้ขึ้นมาทั้งที่ตนเองไม่มีความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับสารคดีมากนัก จึงต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสารคดีโดยการดูสารคดีที่ตนเองชื่นชอบวนซ้ำๆนับ 20 รอบเพื่อเก็บรายละเอียดทั้งเรื่องบทเนื้อเรื่องบทบรรยายและการถ่ายทำ หลังจากที่ได้ดูสารคดีเรื่องนั้นกระจ่างแจ้งแล้ว จึงนำเทคนิคต่างๆมาปรับใช้ให้เข้ากับรสนิยมส่วนตัว

แต่ก็มีปัญหาเพิ่มขึ้นมาอีกเนื่องจากเวลาที่จะถ่ายกระชั้นชิดมากจึงทำให้ต้องรีบคิดบทแล้วเตรียมความพร้อมทันทีแต่ผมบทเรียนจากการดูตัวอย่างสารคดีมาช่วยในการปรับแก้บทไปด้วยในขณะที่ถ่ายทำและหลังถ่ายทำ

การค้นคว้าและหาข้อมูล

การหาข้อมูลของกระผมใช้วิธีการไปหาคนต้นเรื่องมาก่อน เนื่องจากผมรู้จักกับคุณลุงณรงค์มาก่อนและรู้ว่าเขามีความชำนาญด้านว่าแอกอีसानมาก ทำให้กระผมได้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับว่าแอกอีसानมาพอสมควร แต่ปัญหาคือกระผมต้องไปไกลถึงต่างจังหวัดและต้องใช้ค่าใช้จ่าย ทำให้ต้องเตรียมคำถามและเตรียมการค้นคว้าข้อมูลเป็นอย่างดีก่อนจะออกไปหาข้อมูลจริง การลงพื้นที่จริงมีข้อดีคือสงสัยสามารถถามได้เลยและได้คำตอบในทันที กรณีขาดตกบกพร่องสามารถใช้โทรศัพท์สื่อสารถามข้อมูลได้หรือหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต

สถานที่ในการถ่ายทำ

สถานที่ถ่ายทำหลักๆมี3ที่ คือบ้านของคุณลุงณรงค์ ทุ่งนาหลังหมู่บ้าน สนามกีฬาอำเภอห้วยราชจังหวัดบุรีรัมย์ แต่จุดค่อนข้างมีปัญหาในบางจุดอย่างเช่นทุ่งนาท้ายหมู่บ้านค่อนข้างไกลจากตัวบ้านลุงณรงค์จะต้องเดินเพื่อเข้าไป กระผมต้องเตรียมการเรื่องอุปกรณ์ให้อำนวยความสะดวกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ปัญหาเรื่องอุปกรณ์การถ่ายทำ

เนื่องอุปกรณ์การถ่ายทำมีมูลค่าสูงกระผมจำเป็นต้องยืมของจากเพื่อน จากหลายๆคน ต้องขอความอนุเคราะห์จากเพื่อนๆในการให้ยืมฟรีเพื่อการถ่ายทำจึงต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูงในการดูแลรักษาอุปกรณ์ทุกชิ้นไม่ให้สูญเสียนและสูญหาย

ปัญหาเรื่องการทำ

การทำเป็นไปได้ดีตามแผนที่กำหนดไว้ แต่เชื่อว่าจะไม่มีปัญหาเลยด้วยความที่ถ่ายทำในที่โล่งแจ้งเสียส่วนใหญ่จะเจอปัญหาแสงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ต้องคอยตรวจแสงตลอดเวลาในบางครั้งไม่ทันจริงๆเพราะเหตุการณ์การเอว้าวขึ้นเร็วมาก บางครั้งภาพที่ได้มาสว่างเกินไปใช้งานไม่ได้ ต้องกลับมาถ่ายใหม่เรื่อยๆเพื่อให้ได้ footage ที่ดีที่สุด

ปัญหาต่อมาคือเรื่องสถานที่ สถานที่ทุกจุดเป็นดินที่มีหลุมบ้างมีหญ้าบาง ค่อนข้างลำบากในการถ่ายต้องใช้ความระวังอุปกรณ์และลดทอนเลือกเอาอุปกรณ์ที่จำเป็นเท่านั้น ไปถ่ายทำ

ปัญหาเรื่องแบตเตอรี่ การถ่ายทำในเทศกาลงานว่าต้องถ่าย2วันทั้งวันทั้งคืนโดยไม่มีไฟฟ้าให้ใช้จำเป็นต้องเตรียมแบตเตอรี่ต่างๆไปให้พร้อม ในบางครั้งพลาดโอกาสเก็บภาพสวยๆเพื่อขอมเก็บแบตเตอรี่ไว้ใช้ในตอนที่สำคัญกว่า

ปัญหาด้านเสียง เนื่องจากพื้นที่ถ่ายทำเป็นที่โล่งแจ้งและเป็นฤดูหนาวที่ลมแรงมาก อุปกรณ์กับลมของไมโครโฟนไม่สามารถกันลมที่แรงมากได้ทำให้จะมีเสียงลมตีเข้ามาบ้าง แต่บางครั้งก็เสียงเสียหายไปเลย วิธีแก้โดยวิธีการหันปากของไมโครโฟนหนีทิศทางลมพัดเข้าหา เพื่อให้หนีลมอัดประทะ

งบประมาณทั้งหมด

งบประมาณทั้งหมดที่ใช้ไป จำนวน 3,500 บาท หมดไปกับค่ารถและค่ากินของทีมงาน 3 คน แต่ก็ถือว่าประหยัดมากแล้วเพราะสถานที่ถ่ายทำอยู่ที่บ้านของตัวเองทำให้ง่ายและประหยัดไปได้เยอะมาก

ปัญหาด้านการตัดต่อ

การตัดต่อค่อนข้างมีปัญหาในช่วงแรกเพราะจำนวนฟุตเทจมีจำนวนมากต้องมานั่งคัดเลือกภาพและเสียงต้องไปด้วย ในบางครั้งฟุตเทจภาพค่อนข้างดีแต่เสียงเสียเพราะลมตีไมโครโฟนก็ต้องนำเสียงจากภาพอื่นมาใส่แทนทำให้เสียเวลาในการตัดต่อ ส่วนเสียงบางจุดเสียหายต้องมาแก้ไขอีกครั้งในขั้นตอนตัดต่อจึงต้องใช้เวลาเนิ่นนานมาก

เพลงประกอบบางเพลงกระผมได้ทำขึ้นมาเองและมีเพลงที่ต้องขอความอนุเคราะห์จากศิลปิน ถ้าไม่ขออาจทำให้เกิดปัญหาทางด้านลิขสิทธิ์ได้แต่ก็ผ่านไปได้ด้วยดีศิลปินทุกคนยอมให้เรานำมาใช้เพื่อการศึกษาได้

บทส่งท้าย

ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง "สองห้อง" เกิดขึ้นมาได้เพราะความรักและความชอบของตัวเองในตัวเองว่าอยากอีสานทำให้ง่ายต่อเนื้อเรื่องและความรู้สึกในเรื่องที่ผมเคยประสบพบเจอ แต่สิ่งสำคัญที่สุดในสารคดีคือคนที่บันทึกเรื่องถ้านั้นและสาระทั้งในภาพและเนื้อหาไม่มากพอจะดึงความสนใจของคนดูได้น้อย กระผมได้ทำสารคดีเรื่องนี้ให้คนดูรู้สึกเหมือนที่ผมได้ประสบเจออย่างเช่นในเรื่องของอารมณ์เพราะผมเน้นผู้ชมได้รับเนื้อเรื่องจากการดูและฟังเหตุการณ์ในภาพมากกว่าการบรรยายเพิ่มเติมเพื่อให้ความรู้

ข้อเสนอแนะ

ความคิดของกระผมในการทำงานสารคดีทุกครั้งไม่ใช่การจับกล้องเดินไปถ่ายแล้วบันทึกเรื่องแล้วกลับมาเล่าให้คนดูแล้วเข้าใจเลยในทันที สารคดีจริงๆแล้วต้องมีการวางแผนงานที่ค่อนข้างจะชัดเจนเช่นบทสารคดีควรจะมีเป็น โครงสร้างเพื่อให้ง่ายต่อการถ่ายทำและเล่าเรื่องให้คนดูเข้าใจได้ง่ายที่สุด คนบันทึกเรื่องราวต้องมีความพร้อมและความรู้ทางสารคดีในระดับหนึ่งไม่เช่นนั้นความครบถ้วนของเนื้อเรื่องจะหายไปทันที อย่างที่ตัวกระผมได้ประสบเจอ

บรรณานุกรม

กฤษกร วงศ์กรวุฒนิ. เขียนคน เขียนสารคดีแบบ ค.คน. กรุงเทพมหานคร: ค.คน,2551.

จूरिพร ศรีคำ. “การกำกับภาพยนตร์สารคดีสั้น ครุ่น้อย” ศิลปนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต

สาขาภาพยนตร์และวิดีโอ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง, 2552.

ณัฐพงศ์ พงศ์ปิยะพันธ์. “การผลิตภาพยนตร์สารคดีคนไทยเล่นจิว” ศิลปนิพนธ์ปริญญา

บัณฑิต สาขาภาพยนตร์และวิดีโอ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง, 2552.

อานนท์ สิงทอง. เรื่องราวของว่าวไทย[ออนไลน์].สืบค้น 2 ตุลาคม 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://believery.wordpress.com/tag/ว่าวไทย/>

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ –สกุล ฉัตรคนัย เกาประโคน
ที่อยู่ 229 หมู่ที่ 8 ต. ชุมเห็ด อ.เมือง
บุรีรัมย์ 31000
E-mail :backkuup@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 ระดับประถมศึกษา โรงเรียน มารีย์อนุสรณ์ บุรีรัมย์
พ.ศ. 2549 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน มารีย์อนุสรณ์ บุรีรัมย์
พ.ศ. 2552 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน บุรีรัมย์พิทยาคม บุรีรัมย์
พ.ศ. 2556 ปริญญาตรี ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาพยนตร์และวีดิโอ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง

ผลงาน หรือรางวัล หรือทุนที่ได้รับ

พ.ศ.2556 ผลิตภาพยนตร์สารคดี "สองห้อง"
ถ่ายทำรายการ "หมอสันต์ ทันโรค" ช่อง nation tv
พ.ศ.2555 ผลิตภาพยนตร์ "สูญญากาศ" ในวิชา Film production
กำกับศิลป์ในหนังเรื่อง "คุก" ในวิชา Production design
ผลิตภาพยนตร์สารคดีเรื่อง "เสียงในความเงียบ สวนสัตว์ป่าดำ" ในวิชา
ภาพยนตร์สารคดี
มิวสิควิดีโอเพลง "กำลังพัฒนา" ของเสตมปีและSlot machine
พ.ศ.2554 กำกับภาพยนตร์เรื่อง "คิดไปเอง" ในวิชาการกำกับภาพยนตร์